

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього рівня

магістр

(назва освітнього ступеня)

на тему: Дослідження фінансово-економічної діяльності
фінансового управління Бориславської міської ради в умовах
невизначеності (на прикладі Бориславської міської ради)

Виконав(ла): студент(ка) 6 курсу, групи ПКмз – 61
спеціальності 051, Економіка
(шифр і назва спеціальності)

Марта ЗЬОЛА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник Наталія ГАРМАТІЙ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль Олена БЕРЕСТЕЦЬКА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри Олена БЕРЕСТЕЦЬКА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Рецензент Співак С.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль
2025

АНОТАЦІЯ

Зьола Марта Богданівна. Тема кваліфікаційної роботи: «Дослідження фінансово-економічної діяльності фінансового управління Бориславської міської ради в умовах невизначеності (на прикладі Бориславської міської ради)».

Кваліфікаційна робота на здобуття другого освітнього рівня спеціальності 051 «Економіка» ТНТУ ім. Івана Пулюя. Тернопіль. 2025 р.

Кваліфікаційна магістерська робота виконана на 86 аркушах містить 27 рисунків і 16 таблиць.

Об'єкт дослідження: діяльність Бориславської міської ради (БМР).

Предметом дослідження є економіко-фінансова діяльність досліджуваної установи.

Методи дослідження: системний аналіз вітчизняних та європейських науковців щодо фінансування та діяльності громад, метод економіко-фінансового аналізу; інструментарій економіко-математичного моделювання; метод узагальнення отриманих результатів.

В першому розділі кваліфікаційної роботи досліджено досвід європейських країн у функціонуванні громад. ЄС всіма інституціями сприяє розвитку територіальних громад в соціально-економічному та екологічному напрямку.

У другому розділі проведено фінансово-економічний аналіз діяльності Бориславської міської ради, дослідження рівня використання бюджетних коштів та альтернативних джерел фінансування.

У третьому розділі, методикою економіко-математичного моделювання, змодельовано конкурентний ринок аграрних виробників, які знаходяться у підпорядкуванні Бориславської міської ради.

В четвертому розділі проаналізовано стан охорони праці та пожежної безпеки у Бориславській міській раді.

Ключові слова: БЮДЖЕТ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ГРОМАДАМИ, БЮДЖЕТ ЗАКУПІВЕЛЬ, ТЕНДЕР.

ABSTRACT

Zola Marta Bogdanivna. The topic of the qualification work: «Research on the financial and economic activities of the financial department of the Boryslav City Council under conditions of uncertainty (on the example of the Boryslav City Council)».

Qualification work for obtaining the second educational level in the specialty 051 «Economics» of the I.Puliuy TNTU. Ternopil. 2025.

The qualification master's work is completed on 86 sheets, contains 27 figures and 16 tables.

The object of the study is the activities Boryslav City Council (BMR).

The subject of the study is the study of the economic and financial activities of the institution under investigation.

The research methods are a systematic analysis of domestic and European scientists on the financing and activities of communities, the method of economic and financial analysis; tools of economic and mathematical modeling; method of generalizing the results obtained.

The first section of the qualification work examines the experience of European countries in the functioning of communities, the EU supports the development of territorial communities in the socio-economic and environmental direction through all its institutions.

The second section conducts a financial and economic analysis of the activities of the Boryslav City Council, the level of use of budget funds and alternative sources of financing.

In the third section, the competitive market of agricultural producers subordinate to the Boryslav City Council is modeled using the method of economic and mathematical modeling.

The fourth section analyzes the state of labor protection and fire safety in the Boryslav City Council.

Keywords: BUDGET OF TERRITORIAL COMMUNITIES, EUROPEAN EXPERIENCE IN COMMUNITY MANAGEMENT, PROCUREMENT BUDGET, TENDER.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ РОЗДІЛ	9
1.1. Актуальність державного фінансування громад в умовах ризиків, європейський досвід.....	9
АНАЛІТИЧНО-РОЗРАХУНКОВИЙ РОЗДІЛ	20
2.1. Фінансово-економічний аналіз діяльності Бориславської міської ради.....	20
2.2. SWOT-аналіз сильних і слабких сторін діяльності Бориславської міської ради в контексті агропромислового сектору регіону.....	32
ПРОЄКТНО-РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ РОЗДІЛ	38
3.1. Моделювання діяльності фірм, які функціонують у Бориславській об'єднаній територіальній громаді.....	38
3.2. Пропозиції по впровадженню ефективного використання програмного забезпечення Бориславської міської ради.....	67
ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	75
4.1. Управління ЦЗ та реагування на НС на підприємстві відповідного профілю (за напрямками підготовки).....	77
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82
ДОДАТКИ	87

ВСТУП

Стратегія розвитку національної економіки спрямована на європейську євроінтеграцію, тому розвиток українських місцевих громад повинен відбуватися з вивченням європейського досвіду.

1 квітня 2014 року Уряд України розпочав програму «Децентралізації», та прийняв Концепцію про реформування місцевого самоврядування та територіальну організацію влади в Україні. Місцеві громади дістали повноваження розподілення фінансових та інших ресурсів безпосередньо на місцях, з врахуванням потреб громад. Розвиток та вдосконалення децентралізації місцевих громад відбувається й по цей час, і особливо важливим є в період військової інтервенції в Україні. У нашій кваліфікаційній роботі ми дослідимо роботу Бориславської міської ради, фінансово-економічну діяльність та особливості функціонування.

Мета написання кваліфікаційної магістерської роботи полягає в дослідженні діяльності Бориславської міської ради, фінансово-економічних аспектів функціонування, рівня бюджетування та можливості залучення додаткових джерел функціонування.

Реалізація поставленої мети передбачала вирішення таких завдань: розроблення пропозицій щодо цифровізації процесів, пов'язаних із закупівлею товарів, робіт та послуг у досліджуваній установі; простеження доцільності впровадження нових рішень з аспекту оптимізації діяльності органу місцевого самоврядування на прикладі здійснення публічних закупівель.

Об'єкт дослідження: діяльність Бориславської міської ради (БМР).

Предметом дослідження є економіко-фінансова діяльність досліджуваної установи.

Методи дослідження, при написанні нашої роботи, ми використали наступні: метод систематизації наукових праць щодо функціонування місцевих громад; метод фінансового та економічного аналізу згідно фінансових

документів та балансу підприємства; метод економіко-математичного моделювання; метод узагальнення результатів проведених досліджень.

Практичні результати отриманих досліджень дозволять цифровізувати процеси здійснення закупівель товарів, робіт та послуг, шляхом розширення діапазону можливостей існуючих програмних забезпечень, що уможливить здійснення структурою економії державних коштів та перенаправлення у потрібні аспекти фінансування.

Апробація результатів роботи. Результати кваліфікаційної роботи апробовані на XIII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Форум молодих економістів-кібернетиків: «Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід», що проходила у Львівському національному університеті ім. Івана Франка 21-22 листопада 2025 року.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ РОЗДІЛ

1.1. Актуальність державного фінансування громад в умовах ризиків, європейський досвід

Актуальним питанням сьогодення є розроблення рамки для аналізу ролі державних агентств у здійсненні високих інвестицій у інноваційному ланцюзі, та ставимо запитання, як ризики інновацій, а також винагороди можуть ділитися між державними та приватними акторами? Менеджери фінансових структур повинні спиратися на новий підхід до інноваційної політики, який ми називаємо спільним створенням та формуванням ринку, де держава не лише фіксує ринки, а й активно заохочує їх спільно створювати, а також розглядати правові інститути, які визначають (та які визначаються) відносинами між державними та приватними акторами. Політичні заходи щодо інституціоналізації винагород у спосіб, що сприяє більш рівноправним державним-приватним партнерствам, можна зрозуміти як спроби посередництва в асиметричних відносинах влади, напруженнях і конфліктуючих поглядах з боку різних зацікавлених сторін, а також як побудову спільного уявлення про цінність і легітимність ролі держави. Актуальним нарисом аналітичних та політичних наслідків є вказання на можливі напрями для майбутніх досліджень.

Європейський Союз прагне сприяти регіональному розвитку та підтримувати регіональні та місцеві органи влади, неурядові організації, підприємства, фахівців та громадян, які прагнуть отримати фінансову підтримку для своїх проєктів з різних фондів ЄС. Щоб спростити процес доступу до коштів, Європейська парламентська дослідницька служба склала вичерпний алгоритм дій, щодо цього процесу, або так звану дорожню карту.

Цей ресурс надає легкодоступну інформацію про повний спектр джерел фінансування ЄС, зручно організовану за сферами діяльності. Незалежно від того, чи займаєтесь ви екологічними ініціативами, розвитком громад,

дослідженнями чи інноваціями, посібник розбиває доступні теми фінансування на підрозділи, що спрощує дослідження.

Місцевий розвиток, керований громадою (CLLD) – це висхідний підхід до розробки політики, який заохочує місцевих жителів формувати Місцеві групи дій (LAG) – партнерство, яке розробляє та впроваджує інтегровану стратегію розвитку для своєї території. Підхід CLLD вперше був використаний у 2015-2020 роках програмою ЄС LEADER¹ для заохочення розвитку сільських районів за співфінансування з Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських районів (EAFRD). Його успіх призвів до поширення CLLD на рибальство та прибережні райони за фінансування Європейського фонду рибальства (EFF) (пізніше Європейський фонд морського та рибальського господарства (EMFF)), а потім на міські райони у програмний період 2014-2020 років, за фінансування Європейського фонду регіонального розвитку (ERDF) та Європейського соціального фонду (ESF). Таким чином, LAG змогли реалізувати стратегії місцевого розвитку, використовуючи як окремі фонди, так і комбінацію до чотирьох фондів ЄС, включаючи ESF. Розширення CLLD, в рамках Європейського соціального фонду (ESF), у період з 2014 по 2020 рік, відповідало потребі в комплексних, розроблених на місцевому рівні рішеннях для вирішення широкого кола місцевих проблем, пов'язаних із зайнятістю, соціальною інтеграцією та скороченням бідності. Хоча використання CLLD залежало від держав-членів, фінансування з боку ЄСФ відкрило ширший спектр відповідним темам, цільовим групам та проектам для місцевих груп дій. CLLD на місцевому рівні був особливо ефективним там, де місцеві агенції мали попередній досвід CLLD в інших фондах та/або де керівні органи надавали їм додаткову підтримку.

Протягом програмного періоду 2014-2020 років 11 держав-членів (Болгарія, Чехія, Німеччина, Греція, Угорщина, Литва, Польща, Португалія, Швеція, Румунія, Велика Британія) впровадили CLLD у 19 операційних програмах (ОП) Європейського соціального фонду (ESF).

Хоча впровадження CLLD в ESF зайняло певний час, загалом 578 місцевих органів влади (LAG) використали фінансування ESF протягом цього періоду, що становить 17% усіх LAG, які використовували фонди ESI. Більшість з них мали багатостороннє фінансування, причому провідним фондом зазвичай був ЄФРР або Європейський сільський фонд розвитку (EAFRD). Окрім можливості охоплювати ширші теми та цільові групи, стимули для впровадження підходу CLLD включали сприяння інтегрованим підходам до місцевого розвитку та підтримки фінансування програм, а також більше можливостей для експериментування з новими підходами. Впровадження CLLD також розглядалося як спосіб стимулювання кращого політичного діалогу та розвитку більш довірливих стосунків у місцевих громадах. Незважаючи на ці фактори, деякі країни неохоче застосовували підхід CLLD. Хоча це не було унікальним для ЄСФ, ця стриманість була пов'язана з такими проблемами, як адміністративна складність, тенденція до продовження роботи ізольовано та занепокоєння щодо можливої конкуренції між різними фондами. Інші перешкоди включали труднощі у зв'язку місцевих потреб з тематичними цілями ЄСФ на рівні ЄС та існування подібних, національно фінансованих ЄФРР для CLLD, не могли покладатися на ті ж мережі підтримки.

Крім того, керівні органи, які використовували фінансування ЄФРР та керував коштами ЄФРР та ЄМРФ. CLLD, що використовував фінансування ЄФРР, впроваджувався по-різному в різних державах. Найбільша частка місцевих агенцій (465 або 78%) фінансувалися з кількох фондів, де ЄСФ не був головним фондом. У цих випадках фінансування ЄФРР часто поєднувалося з фінансуванням ЄФРР та ЄФРР (53%) або лише з фінансуванням ЄФРР (34%). У деяких випадках місцеві ініціативи (83 або 14%) були впроваджені з використанням комбінації кількох фондів, де провідним фондом був ЄСФ.

Лише 49 (8%) місцевих ініціатив були впроваджені виключно за допомогою фінансування ЄСФ.

Теми, що охоплювалися проєктами CLLD, що фінансуються ЄСФ, різнилися в різних державах-членах, але загалом були зосереджені на трьох

типах підтримки: доступ до зайнятості; соціальна інтеграція та освіта. З чітким акцентом на маргіналізовані та соціально виключені групи в місцевих громадах, широкий спектр цільових груп, що охоплювалися цими проєктами, включав працівників, безробітних та тих, хто перебуває під загрозою безробіття, жінок молодь, біженців та мігрантів, людей похилого віку, колишніх правопорушників, людей з інвалідністю, вразливих дітей, та тих, хто перебуває під загрозою бідності.

У таких країнах, як Греція, Угорщина та Литва, фінансування ЄСФ охоплювало вузький спектр втручань та підтримки, тоді як в інших – Чехії, Польщі та Румунії, сфера підтримки CLLD була набагато ширшою. Держави-члени також відрізнялися своїми підходами до відбору проєктів, при цьому конкурси проєктів оголошувалися та відбиралися місцевими органами влади, або ж місцеві органи влади готували ідеї для проєктів для затвердження керівними органами.

Там, де керівні органи самі затверджували проєкти, як, наприклад, у Литві, вони мали кращу можливість контролювати спрямованість, якість та ймовірний успіх проєктів.

І навпаки, конкурси проєктів, які оголошувалися та управлялися місцевими ініціативами (МІГ), такими як Польща, забезпечували відбір на основі місцевої експертизи та знань.

Впровадження CLLD супроводжувалося низкою труднощів як на рівні програми, так і на рівні місцевих ініціативних груп. На рівні програми труднощі з координацією CLLD між кількома фондами були пов'язані переважно зі стратегічними змінами у впровадженні нового підходу та проблемами, що впливають на адміністративну спроможність. Ці труднощі мали наслідки на рівні МІГ, зокрема з точки зору часу та ресурсів, необхідних для оформлення документів, що затримувало реалізацію проєктів. Інші труднощі на місцевому рівні включали короткі цикли фінансування, труднощі з підвищенням обізнаності громади та відсутність різноманітності серед ініціаторів проєктів.

Як керівні органи, так і місцеві групи дій вжили заходів для вирішення проблем впровадження. Окрім запровадження таких заходів, як спеціалізовані адміністративні підрозділи та контактні пункти для CLLD, а також розробка письмових матеріалів та керівних принципів для місцевих ініціатив, низка керівних органів організувала семінари, зустрічі та наради з питань нарощування потенціалу, щодо допустимих витрат, горизонтальних принципів, спрощених варіантів калькуляції витрат та оцінки «гнучких» проєктів.

На місцевому рівні місцеві ініціативи та промоутери проєктів проводили заходи з підвищення обізнаності та комунікації для сприяння залученню місцевих жителів, та працювали над тим, щоб незважаючи на спрямованість проєктів в напрямку конкретних потреб, вони також приносили користь громаді в цілому. Результати цього дослідження свідчать про те, що найбільш доцільні методи впровадження CLLD залежать від зрілості місцевих ініціатив та їхнього досвіду у виборі, впровадженні та управлінні проєктами, а також від характеру відносин місцевих ініціатив з керівними органами. Зусилля щодо подолання обмежень також свідчать про те, що успішне впровадження CLLD залежить від десяти ключових факторів:

1. Ретельне врахування часу та складності систем виконання керівними органами, особливо щодо проміжку часу, до отримання бенефіціарами рішень про фінансування.
2. Увага до невеликого розміру грантів CLLD, що означає, що можна передбачити легші правила щодо заявок та звітності, ніж для більших проєктів.
3. Координація між фондами та зусилля щодо узгодження різних правил виконання, звітних зобов'язань та інституційних практик.
4. Обмеження додаткових правил, що виходять за рамки законодавства ЄС («позолота»), оскільки вони можуть перешкоджати потенційно цінним проєктам та збільшувати рівень помилок та аудиторські ризики.
5. Надання місцевим учасникам можливості експериментувати з новими ідеями та способами роботи, які можуть сприяти інноваційним відповідям та рішенням їхніх проблем.

6. Забезпечення широкого кола зацікавлених сторін на всіх етапах, від розробки стратегії до прийняття рішень та реалізації проєктів.

7. Створення зв'язків між державними та приватними суб'єктами, різними секторами місцевої економіки, існуючими та новими проєктами, а також заохочення проєктів, що реалізуються кількома партнерами.

8. Вивчення досвіду, аналіз уроків та внесення необхідних змін до систем або правил управління органами влади та майбутніх стратегій місцевих ініціатив.

9. Диференціація CLLD від основних підходів, щоб визнати додану цінність їхнього «знизу вгору» характеру.

10. Розробка спільного розуміння CLLD серед усіх залучених учасників, щоб була чіткість щодо його цілей, потенціалу та специфіки.

Там, де було подолано обмеження, підхід CLLD довів свою цінність для ЄСФ. Окрім просування основних тем ЄСФ, таких як соціальний капітал та інклюзія, методи роботи CLLD посилили принцип партнерства ЄС, надаючи місцевим зацікавленим сторонам можливість вирішувати соціальні проблеми комплексно.

Результати досліджень з 11 держав-членів, які використовували CLLD у фінансуванні ЄСФ, свідчать про те, що його додана цінність проявляється в ефектах ролі, обсягу, процесу та обсягу. Ефекти ролі демонструють роль CLLD у стимулюванні структурних змін, які сприяють соціальній інклюзії та участі на ринку праці, зокрема шляхом розширення можливостей місцевих громад та сприяння їхньому переходу від пасивних «одержувачів» підтримки до активних агентів змін. Ефекти обсягу показують, що CLLD забезпечив ширший доступ до фондів ЄС у віддалених громадах, що, у свою чергу, дозволило охопити більш вразливі групи. У цьому відношенні однією з головних переваг CLLD є те, що він дозволяє місцевим органам влади визначати та задовольняти як конкретні, так і різноманітні потреби місцевих громад.

Роль та масштаби CLLD доповнюються процесами, що зміцнюють довіру, шляхом залучення місцевих користувачів до розробки послуг. CLLD також дозволив керівним органам розвинути краще розуміння та оцінку місцевих потреб і покращити місцеве управління, шляхом залучення цільових груп до процесів прийняття рішень щодо використання коштів ЄСФ. Зрештою, охопивши більшу кількість цільових груп у місцевих громадах, CLLD також мав об'ємний ефект з точки зору масштабу проєктів або результатів.

На місцевому рівні більше проєктів та цільових груп отримують підтримку завдяки збільшенню кількості учасників, які мають доступ до фінансування ЄС, часто вперше, через менші гранти.

Завдяки дослідженню нових рішень для вирішення місцевих проблем та співпраці з нетрадиційними партнерами, CLLD можна розуміти як механізм соціальних інновацій. Однак соціально-інноваційний вимір CLLD не завжди визнавався, як такий, керівними органами, основна увага яких була зосереджена на задоволенні місцевих потреб. Керівні органи, такі як Болгарія, наприклад, вказали, що особлива увага до інноваційних рішень не розглядалася. В інших державах-членах, завдяки їхній пропозиції нових рішень місцевих проблем, було визначено кілька проєктів, які можна кваліфікувати як такі, що сприяли соціальним інноваціям шляхом заохочення змін у поведінці серед цільових груп (Литва) та створення нових продуктів і процесів (Польща). За словами респондентів з керівних органів та місцевих агенцій, CLLD заохочував різні перспективи та способи роботи через розвиток нових партнерств для вирішення місцевих проблем, створюючи таким чином сприятливе середовище для інклюзії, одночасно розширюючи можливості громадян. На основі досліджень, свідчень та аналізів було складено наступні рекомендації для Європейської Комісії, керівних органів, місцевих асоціацій та місцевих учасників щодо сприяння впровадженню та успішному використанню CLLD в рамках ESF+ у програмний період 2021-2027 років:

- більше комунікації та обміну знаннями: місцеві та інші учасники хочуть більш відкритої та регулярної комунікації між усіма фондами ЄС. Обмін

різним досвідом місцевих ініціатив є важливим для обміну знаннями та розбудови спільноти між географічно розподіленими місцевостями та учасниками. Навчання можна сприяти шляхом створення зв'язків всередині та між учасниками та проєктами, а також шляхом вилучення уроків як з різних держав-членів, так і з-за їх меж, приділяючи особливу увагу тому, що спрацювало, а що ні, та причини цього. Для підтримки таких процесів рекомендуються зусилля Комісії щодо сприяння детальному обміну інформацією про досвід CLLD між державами-членами та фондами ESI;

– більша адміністративна гнучкість: CLLD має потенціал для надання індивідуальних рішень громадянам, але це може статися лише за умови, що його діяльність буде прозорою, доступною та такою, що реагуватиме на мінливі потреби місцевих громад. Керуючі органи та посередники повинні бути готові підтримувати місцеві ініціативи (MIC) за допомогою більш гнучких адміністративних структур та процесів. Рекомендується обмежити додаткові правила щодо таких питань, як критерії прийнятності, щоб проєкти не були відштовхувані адміністративним тягарем, що перевищує законодавство ЄС. Також слід ретельно розглянути, скільки часу потрібно бенефіціарам для отримання рішень щодо проєктів та фінансування. Оскільки більшість грантів CLLD є невеликими, одержувачі не повинні зобов'язуватися дотримання тих самих правил надання послуг, що й для більших проєктів. Також необхідна краща координація між фондами, щоб місцеві ініціативи та бенефіціари не мушили дотримуватися різних наборів правил та процедур фінансування. Тут Комісії рекомендується сприяти інтегрованим підходам до CLLD, які протидіють розрізненості експертних знань, фрагментарному управлінню коштами та короткостроковим партнерствам, а також підвищують обізнаність про різницю між CLLD та іншими програмами, особливо щодо невеликого розміру грантів та більш гнучких правил реалізації. На рівні LAG стратегії місцевого розвитку повинні регулярно переглядатися та бути доступними для забезпечення реагування на змінні потреби та проблеми громади. Окрім чіткості щодо пріоритетів фінансування та запуску запитів, керівні органи ESF+

повинні надавати підтримку та керівництво через національні та транснаціональні обміни, які дозволяють місцевим ініціативам ділитися своїм досвідом та ідеями. МАД та місцеві учасники також можуть працювати над тим, щоб забезпечити повне охоплення та поширення знань на місцевому рівні через спеціальні інформаційні канали;

– більше автономії для місцевих органів влади: щоб забезпечити найкращі рішення для вирішення місцевих проблем і викликів, місцевим органам влади слід надати більше можливостей для експериментів, включаючи повноваження впроваджувати інноваційні ідеї у власних громадах без фінансового ризику. Заохочуються зусилля Комісії щодо підтримки розробки гнучких процедур, обмінів та структур, що заохочують соціальні інновації та експерименти. Водночас, керівні органи влади повинні забезпечити можливість для розробки інноваційних рішень для вирішення місцевих проблем шляхом скорочення жорстких адміністративних процесів і вимог до звітності, а також пропонування навичок та обміну інформацією для підтримки цього. Також слід заохочувати місцеві органи влади звертатися до нетрадиційних партнерів для вивчення нових ідей і перспектив, що стимулюють інноваційні підходи до місцевого розвитку;

– більш різноманітні цільові групи: вкрай важливо забезпечити залучення низки різних зацікавлених сторін до розробки проєктів, прийняття рішень та впровадження. Розвиток спільного розуміння цілей, потенціалу та специфічності CLLD серед усіх залучених учасників, слід заохочувати шляхом діалогу та обміну між керівними органами, місцевими органами влади та бенефіціарами. Заохочення Комісією ширшого визначення цільових груп, які можуть брати участь та отримувати вигоду від проєктів CLLD, посилить соціальну інтеграцію на місцевому рівні. Керівні органи ESF+ також можуть заохочувати більшу різноманітність у виборі партнерів, надаючи рекомендації щодо включення «нетрадиційних» партнерів до місцевих органів влади. Тим часом на рівні місцевих органів влади слід враховувати залучення різних місцевих учасників до проєктів, а також слід встановлювати зв'язки

з місцевими мережами, коаліціями та партнерствами, що зосереджені на сферах, стосовно обраних інвестиційних пріоритетів;

– більш різноманітні показники для вимірювання прогресу: Комісію заохочують далі диференціювати CLLD від основних підходів з чітким визнанням висхідного характеру ініціатив CLLD.

Для фіксації та вимірювання різних форм прогресу, слід схвалити рекомендації Комісії щодо «гнучких» показників та вимірювань, які дозволяють бенефіціарам демонструвати покращення в місцевій громаді. Це значною мірою сприятиме потенціалу для впровадження, що виникає в результаті використання CLLD. Керівні органи ESF+ могли б пропонувати можливості для нарощування потенціалу з метою підтримки використання гнучких показників для моніторингу та вимірювання прогресу стратегій та проєктів CLLD. МІС та місцевих учасників також слід заохочувати до участі в розробці та обміні ідеями щодо вдосконалення систем вимірювання CLLD.

В останні роки спостерігається відродження інтересу до місцевого розвитку як на рівні Європейського Союзу (ЄС), так і на національному рівні, як з економічних, так і з політичних причин. У відповідь на наслідки фінансово-економічної кризи 2008 року багато громадян шукали рішень для місцевого розвитку, щоб відродити економіку та створити робочі місця. Поряд із зусиллями щодо розширення можливостей місцевих громад для досягнення інклюзивного зростання та забезпечення того, щоб «ніхто не залишився позаду» (Європейська комісія, 2025), директиви на рівні політики наголошують на важливості належного місцевого врядування для реалізації програм реформ, орієнтованих на громадян (Європейська комісія, 2025).

Мета таких зусиль – підвищення згуртованості в ЄС, з пріоритетами, ближчими до громадян та відповідальними за них. Місцевий розвиток, керований громадами (CLLD), став пріоритетом для Європейських структурних та інвестиційних фондів (ESI-фондів). Використовуючи підхід «знизу вгору» до розробки політики, CLLD заохочує місцевих жителів об'єднуватися для

формування місцевого партнерства або місцевої групи дій (LAG) для розробки та впровадження інтегрованої стратегії розвитку своєї території.

Такі стратегії одночасно відображають потреби території та спираються на соціальні, екологічні та економічні сильні сторони місцевої громади (Європейська комісія, 2025).

ЕСФ зосереджується на гнучких та спільних способах сприяння зайнятості, соціальній інтеграції та доступу до послуг для вразливих та маргіналізованих груп населення через партнерство між Європейською Комісією, національними та регіональними органами влади, неурядовими організаціями та соціальними партнерами, а також шляхом використання спільного фінансування та спільного управління для заохочення відповідальності на національному та регіональному рівнях. ЕСФ також наголошує на необхідності зусиль щодо інтеграції місцевих голосів у програмні цикли через місцеві партнерства та партисипативні підходи, спрямовані на покращення державних послуг та модернізацію інституцій ринку праці.

Такий спосіб роботи чітко збігається з підходом «знизу вгору» CLLD до розробки політики, який залишатиметься важливою особливістю в ЕСФ.

АНАЛІТИЧНО-РОЗРАХУНКОВИЙ РОЗДІЛ

2.1. Фінансово-економічний аналіз діяльності Бориславської міської ради

В нашій роботі ми проведемо аналіз бюджетного відділу фінансового управління Бориславської міської ради (ФУ БМР). Робота цього структурного підрозділу проводиться на основі Положення. На рисунку 2.1. представимо основні розділи, які регламентують діяльність даного структурного підрозділу.

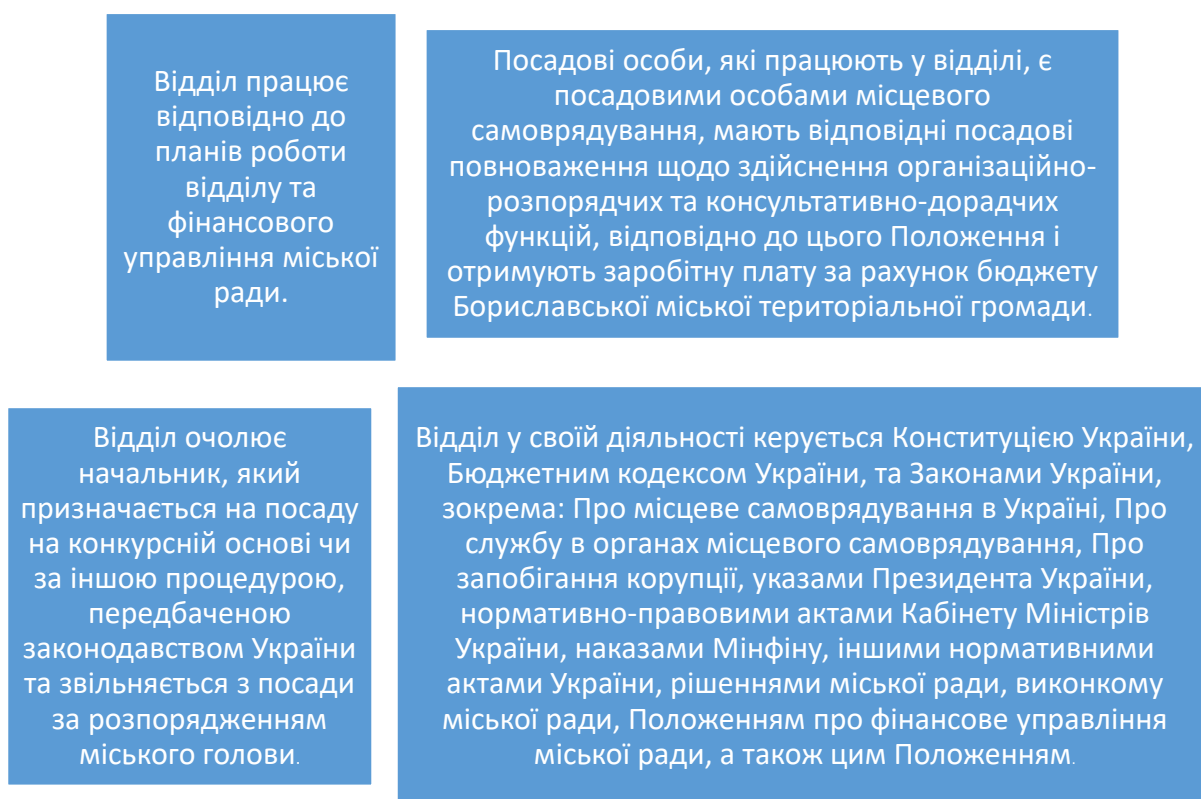


Рис.2.1 Основні розділи Положення, які регламентують діяльність фінансового відділу Бориславської міської ради.

На наступному рисунку представимо основні завдання, які покладені на досліджуваний відділ.

забезпечення реалізації державної бюджетної політики щодо управління

коштами місцевого бюджету в межах Бориславської міської територіальної громади у частині функцій, пов'язаних із фінансуванням бюджету та видатках за бюджетними програмами («Державне управління», «Освіта», «Охорона здоров'я», «Соціальний захист та соціальне забезпечення», «Реалізація державної політики у молодіжній сфері», «Культура і мистецтво», «Фізична культура і спорт», «Резервний фонд», «Міжбюджетні трансферти» «Житлово-комунальне господарство», «Економічна діяльність», «Інша діяльність» та бюджетних програмах, фінансування яких здійснюється за рахунок бюджету розвитку та капітальних трансфертів з інших бюджетів, цільового фонду, за рахунок надходжень до екологічного фонду);

розроблення/участь у:

складанні розрахунків видаткової частини проекту бюджету Бориславської міської територіальної громади (далі - бюджету) та прогнозу на наступні за плановим два бюджетні періоди за загальним і спеціальним фондом (в т. ч. бюджету розвитку) та капітальних трансфертів з інших бюджетів та в частині використання цільового фонду. Подання їх на розгляд виконавчого комітету та міській раді;

розроблення пропозицій з удосконаленням методів фінансового і бюджетного планування та здійснення витрат;

здійсненні контролю за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу;

координація діяльності учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету по фінансуванню бюджету та видатках за бюджетними програмами по загальному, спеціальному фонду та за рахунок бюджету розвитку;



забезпеченні ефективного і цільового використання коштів бюджету розпорядниками бюджетних коштів;



Рис.2.2. Основні завдання фінансового відділу Бориславської міської ради.

Як видно з представленого рисунку 2.2., завдання фінансово-економічного характеру є достатньо складними та відповідальними, щодо бюджетування коштів громади міста.

На наступному рисунку 2.3., представимо основні функції фінансового відділу Бориславської міської ради.



Рис. 2.3. Функції фінансового відділу Бориславської міської ради.

Повний перелік функцій Бориславської міської ради представлено у додатку А. Отже фінансовий відділ виконує багатоскладові задачі, щодо обліку, аналізу фінансових потоків та завдань які стоять перед громадою м. Борислав і відповідно міською радою цього міста.

Здійснимо безпосередній аналіз фінансово-економічних показників діяльності досліджуваного відділу, згідно балансу, та звіту про рух грошових коштів та звіту про фінансовий результат, які представлені у додатку В.

У таблиці 2. 1. Представимо дані по балансу Бориславської міської ради.

Таблиця 2 .1.

Динаміка основних показників діяльності досліджуваної організації згідно балансу за період 2022-2024 р.

Назва показника	2022р.	2023р.	2024р.	Абсолютне відхилення	Темп росту
Основні засоби	144666	137599	220441	75775	1.5
Первинна вартість	262864	285864	418745	155881	0.02
Знос	118197	148265	161978	43781	1.37
Запаси	2605	2605	2605	0	
Усього за розділом 1 (баланс)	147272	140204	2230466	2083194	15.2
Власний капітал	262864	285864	418745	155881	1.59
Фінансовий результат	-115592	-145660	-195699	- 80107	-1.62
Загальний баланс	147272	147951	223046	75774	1.5

Для кращої візуалізації, дані представлені у таблиці 1, візуалізуємо на рисунку 2.4.

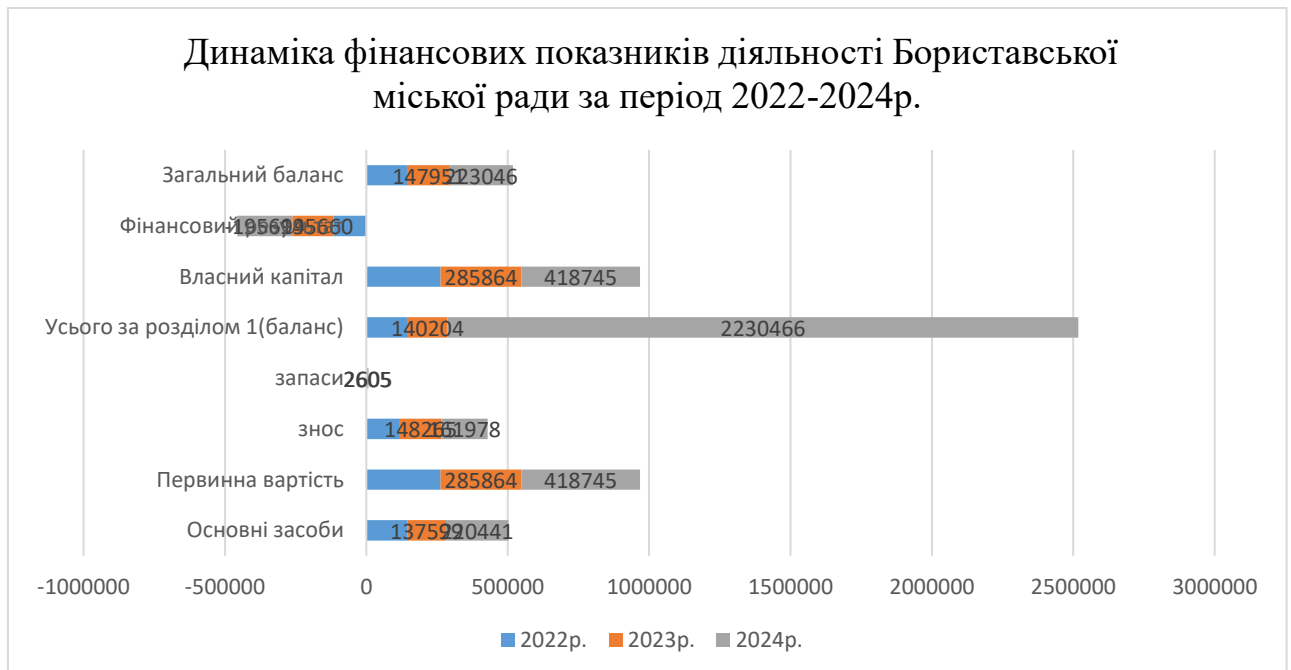


Рис.2.4. Динаміка фінансових показників діяльності Бориславської міської ради за період 2022-2024 р.

Здійснюючи аналіз динаміки показників економічної діяльності Бориславської міської ради за період 2022-2024 р., можна сказати що по статті основні засоби є збільшення показника на суму 75 775 грн, що у темпі росту складає коефіцієнт 1.5., що є достатньо позитивною динамікою і свідчить про нарощення основних засобів майже на 50% за вказаний період.

Щодо первинної вартості основних засобів, то також відмічається позитивна динаміка, тобто ріст показника на суму 155 881 грн, що у темпі росту склало показник 0.02. Відповідно ми відмітили збільшення вартості основних засобів діяльності Бориславської міської ради, то і корельовано зріс показник зносу основних засобів на суму 43 781 грн, що у темпі росту становить коефіцієнт 1.37, що свідчить знос основних засобів, має позитивну динаміку.

Загалом по розділу 1-му балансу діяльності Бориславської міської ради маємо позитивну динаміку за період 2022-2024 року на суму 2 083 194 грн., що у темпі росту складає 15.2 коефіцієнту.

Позитивну тенденцію зростання має власний капітал за досліджуваний період на суму 155 881 грн., що складає коефіцієнт 1.59. Загальна сума по підсумку балансу діяльності є позитивною і складає суму 75 774 грн, що у темпі росту складає 1.5 коефіцієнту.

У таблиці 2 представимо динаміку по звіту про фінансові результати Бориславської міської ради (БМР), за період 2021-2024 р.

Таблиця 2.2.

Інформація по звіту про фінансові результати діяльності БМР за досліджуваний період.

Назва показника	2021 р.	2022р.	2023р.	2024р.	Абсолютне відхилення	Темп росту
Бюджетні асигнування	428160	2497580	326758	4385059	3956899	1.02
Трансферти		600000	300000			
Усього доходів	42418160	3097580	3567258	4385059	-38033101	0.1
Витрати на виконання бюджетних програм	4244887	2525011	3232732	4336839	91952	1.02

Продовження таблиці 2.2

Інші витрати за обмінними операціями.	994	2637	2950	4341	3347	4.37
Усього витрат за обмінними операціями	42458881	2527648	3235682	4341180	-38117701	0.1
Усього витрат	4245881	3127647	3617297	4451002	205121	1.04
Профіцит/дефіцит бюджету	-27721	-30068	-50039	-65943	- 38222	2.37

Для кращої візуалізації дані таблиці 2.2 представимо на рисунку 2.5.

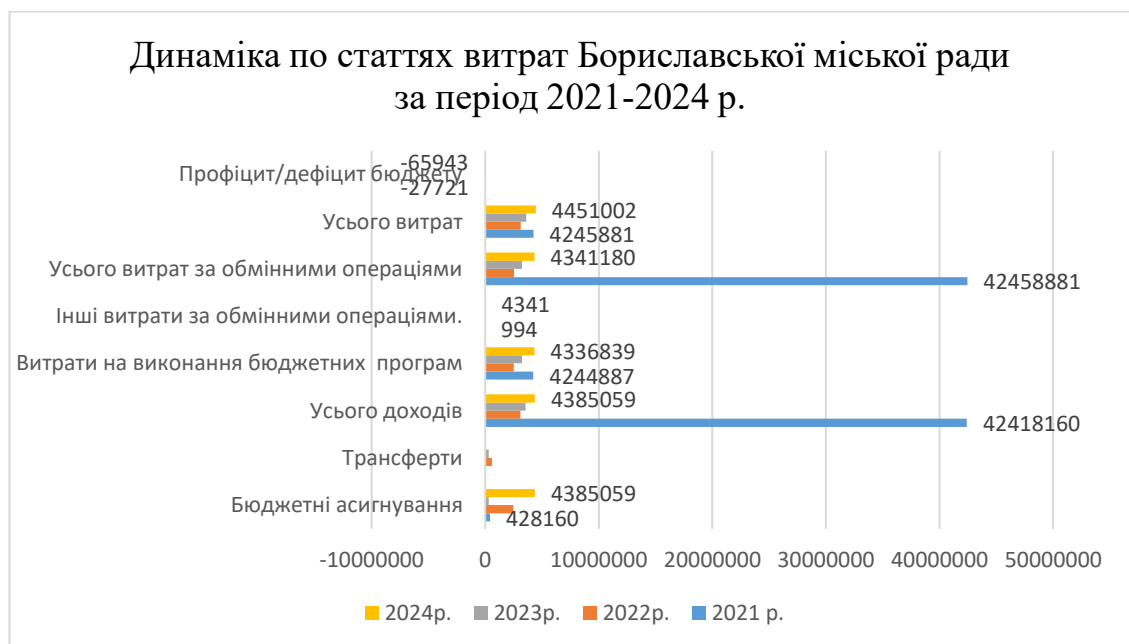


Рис. 2.5 Динаміка по статтях витрат Бориславської міської ради за період 2021-2024 р.

Аналізуючи дані, представлені у таблиці 2 та рисунку 2.5, можемо стверджувати, що бюджетні асигнування за вказаний період зросли на суму 3 956 899 грн, що у темпі росту складає 1.02. Позитивним моментом є збільшення витрат на виконання бюджетних програм на суму 91 952 грн, що у темпі росту складає 1.02 коефіцієнта. Збільшилась сума інших витрат за обмінними операціями, на суму 3 347 грн, що у коефіцієнті росту складає 4.37 коефіцієнта. Загалом сума витрат за обмінними операціями зменшилась на суму 38 117 701 грн, що складає 0.1 коефіцієнта. Підсумовуючи можемо сказати, що

дефіцит бюджету зріс на суму – 38 222 грн, що у темпі росту складає коефіцієнт 2.37.

У таблиці 3 представимо динаміку видатків бюджету (кошторису) за функціональною класифікацією видатків кредитування бюджету, за період 2021-2024 р.

Таблиця 2.3.

Динаміка видатків бюджету Бориславської міської ради за досліджуваний період.

Назва показника	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Абсолютне відхилення	Темп росту
Загальнодержавні функції	2852715	3078225	3535682	4341180	1488465	1.52
Охорона здоров'я	1393166	49423	81615	109822	-1283344	0.08
усього	3127648	3617297	3617297	4451002	1323354	1.4

Для кращої візуалізації, дані таблиці 3 представимо на рисунку 2.5.



Рис. 2.6. Динаміка видатків бюджету (кошторису) за функціональною класифікацією видатків кредитування бюджету за період 2021-2024 р.

Аналізуючи дані представлені у таблиці 2.3 та на рисунку 2.6, можемо стверджувати, що витрати на загальнодержавні функції за період 2021-2024 р., зросли на суму 1 488 465 грн, що у темпі росту складає 1.52 коефіцієнта.

Витрати на охорону здоров'я за вказаний період мають негативну динаміку та зменшились на суму – 1 283 344 грн, що у темпі динаміки становить зменшення на коефіцієнт 0,008. Загалом за досліджуваний період видаткова частина бюджету (кошторису) зросла на суму 1 323 354 грн, що у темпі росту становить 1.4. коефіцієнта.

У таблиці 2.4 представимо динаміку елементів витрат за обмінними операціями, за період 2021-2024 р.

Таблиця 2.4.

Динаміка елементів витрат за обмінними операціями Бориславської міської ради.

Назва показника	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Абсолютне відхилення	Темп росту
Витрати на оплату праці	2174010	1869609	2383641	3074258	900248	1.4
Відрахування на соціальні заходи	457551	397985	493750	643056	185505	1.4
Матеріальні витрати	1585605	227349	305302	554968	-1030637	0.35
амортизація	27721	30068	50039	64557	36836	2.32
Інші витрати	994	2637	2950	4341	3347	4.37
Усього	4245881	2527648	3235682	4341180	95299	10.2

Для кращої візуалізації даних таблиці 4, представимо це на рисунку 2.7.

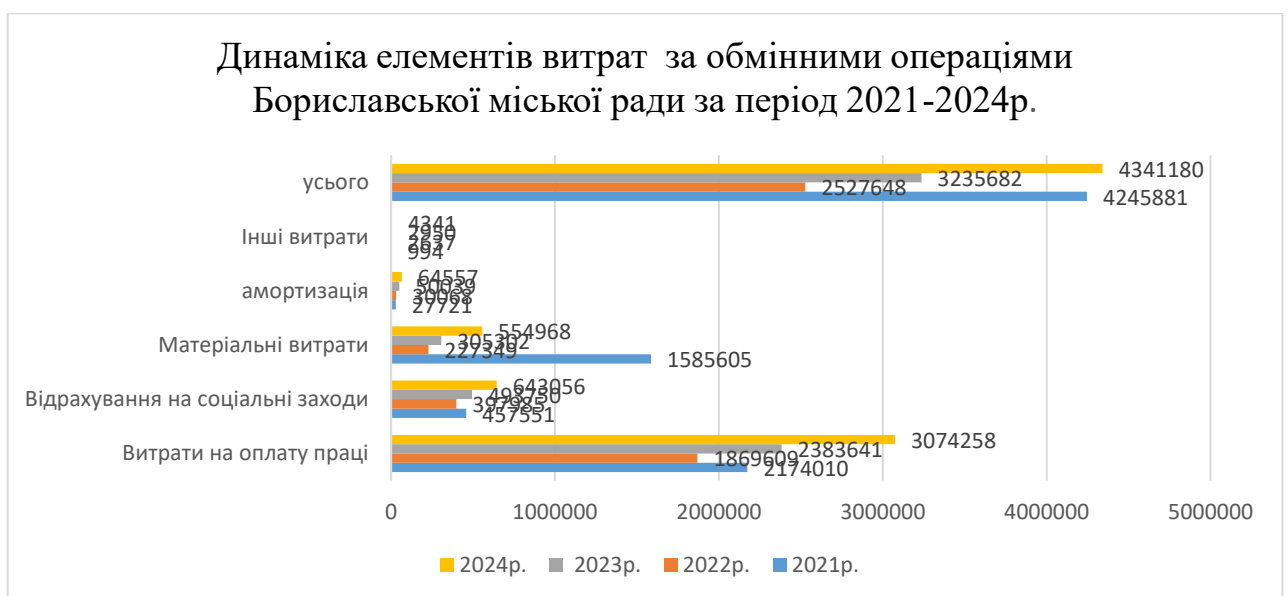


Рис. 2.7. Динаміка елементів витрат Бориславської міської ради за період 2021-2024 р.

Аналізуючи дані представлені у табличному варіанті та на рисунку 2.7, можна сказати, що витрати на оплату праці за досліджуваний період зросли на суму 900 248 грн, що у темпі росту становить коефіцієнт 1.4., відповідно якщо зростають виплати заробітної плати працівникам та і зростають відрахування на соціальні заходи, що за досліджуваний період склало суму 185 505 грн, що у коефіцієнті становить 1.4. Матеріальні затрати на діяльність Бориславської міської ради за досліджуваний період зменшились на суму -1 030 637 грн, що у темпі росту становить коефіцієнт 0.35. Амортизація основних засобів, які має на балансі Бориславської міська рада за досліджуваний період зросла на суму 36 836 грн, що у коефіцієнті становить 2.32. По статті – усього витрат маємо позитивну динаміку на суму 3 347 грн, що у темпі росту становить коефіцієнт 4.37. І якщо підсумувати усього зміну динаміки елементів витрат за обмінними операціями, за період 2021-2024 р., то така динаміка є позитивною на суму 95 299 грн, і достатньо великий темп росту по цьому показнику і становить коефіцієнт 10,2.

У таблиці 2.5 представимо звіт про рух грошових коштів Бориславської міської ради, за період 2021-2024 р.

Таблиця 2.5.

Звіт про рух грошових коштів досліджуваної організації за період 2021-2024 р.

Назва показника	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Абсолютне відхилення	Темп росту
Бюджетні асигнування	4218160	2497580	3267558	4385059	166899	1.04
Інші надходження	24913	54356	26105	31996	7083	1.3
Усього надходження від операційної діяльності	4243073	3151936	3593363	4417055	173982	1.04

Для кращої візуалізації, дані з таблиці 5 представимо на рисунку 2.8.



Рис.2.8. Динаміка фінансових показників економічної діяльності по чиннику рух грошових коштів Бориславської міської ради за період 2021-2024р.

Аналізуючи фінансові показники діяльності досліджуваної організації, представлені у таблиці 5 та на рисунку 2.8, можемо сказати, що бюджетні асигнування на діяльність громади за вказаний період 2021-2024 р., зросли на суму 166 899 грн, що у коефіцієнті росту складає 1.04 показника. Тобто навіть в не простий для України час, держава проводить в достатньому обсязі асигнування громад. Інші надходження до бюджету Бориславської міської ради за вказаний період також мають позитивну динаміку абсолютного відхилення та становлять суму 7 083 грн, що у темпі росту є коефіцієнтом 1.3. Усього надходжень в показнику абсолютних відхилень за період 2021-2024 р. становлять суму 173 982 грн що у темпі росту складає коефіцієнт 1.04.

У таблиці 2.6 представимо динаміку витрат по бюджетних програмах, згідно даних про рух грошових коштів Бориславської міської ради, за період 2021-2024 р.

Таблиця 2.6.

Витрати по бюджетних програмах Бориславської міської ради.

Назва показника (грн)	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	Абсолютне відхилення	Темп росту
Витрати на виконання бюджетних програм	4217166	2494943	3264308	42770335	38553169	10.1
Інші витрати за необмінними операціями	994	2637	2950	109822	108828	110.5
Усього витрат від операційної діяльності	24913	54356	3593363	4416494	4391581	177.3
Чистий рух коштів від операційної діяльності	4243073	3151936	561	0	-4243073	
Надходження цільового фінансування	42216	23000	132881	133198	90982	3.2
Усього надходжень від інвестиційної діяльності	42216	23000	132881	133198	90982	3.2

Для кращої візуалізації, дані з таблиці 6 , представимо на рисунку 2.9.

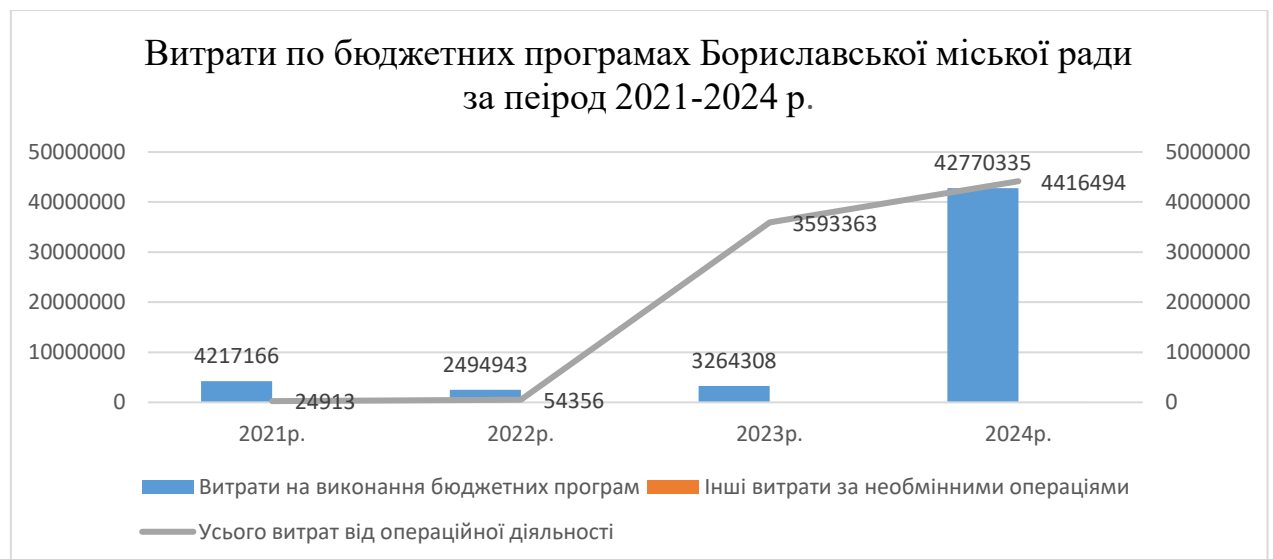


Рис.2.9. Витрати по бюджетних програмах Бориславської міської ради за період 2021-2024 р.

Як видно з даних, представлених у таблиці 6 та на рисунку 2.9, можемо сказати, що по статті витрати на виконання бюджетних програм маємо в абсолютному відхиленні позитивну динаміку на суму 38 553 169 грн, що є суттєво, та складає темп росту коефіцієнт 10.1. За чинником – інші витрати за необхідними операціями, маємо також достатньо позитивну динаміку на суму 108 828тгрн, що є достатньо суттєвим показником у темпі росту – 110.5, це свідчить про суттєве зростання, за досліджуваний період, інших витрат за необхідними операціями Бориславської міської ради. Загалом, в абсолютному відхиленні, динаміка по чиннику – «Усього витрат від операційної діяльності», складає суму 4 391 581 грн, що є достатньо вагомою величиною, яку підтверджує темп росту, що має коефіцієнт 177.3.

Другу частину таблиці 6 представимо на рисунку 2.10.

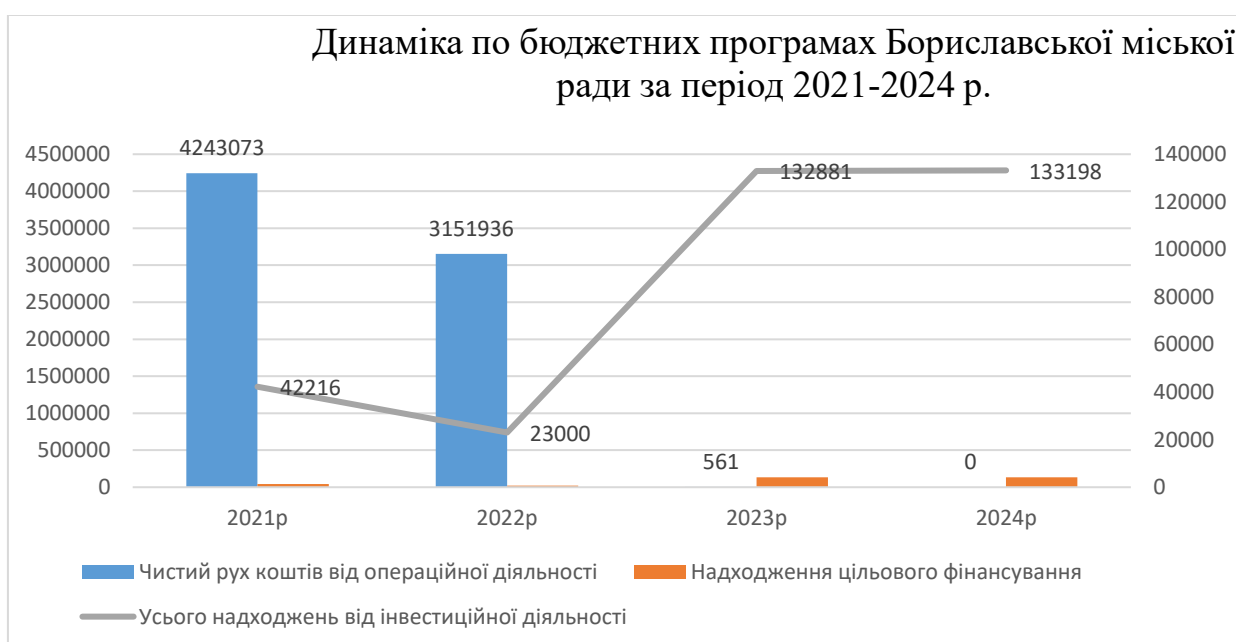


Рис.2.10. Динаміка по бюджетних програм Бориславської міської ради за досліджуваний період.

Аналізуючи ці дані, можемо стверджувати що рух коштів від операційної діяльності має негативну динаміку і за вказаний період в показнику абсолютне відхилення становить суму –4243073. Проте позитивну динаміку має чинник-надходження цільового фінансування і за вказаний період в показнику абсолютного відхилення становить суму -90982 грн, що у темпі росту становить

відповідно коефіцієнт 3.2, що може свідчити про достатнє цільове фінансування діяльності Бориславської міської ради і, відповідно, громади.

2.2. SWOT-аналіз сильних і слабких сторін діяльності Бориславської міської ради в контексті агропромислового сектору регіону

SWOT-аналіз є ефективним інструментом для оцінки внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на діяльність агропромислового сектору Львівського регіону. Він дозволяє виявити сильні та слабкі сторони Агро виробників, а також можливості й загрози, з якими вони стикаються, що є важливим для розробки стратегій підвищення їхньої конкурентоспроможності та зниження ризиків. У цьому підпункті буде проведено SWOT-аналіз на основі попереднього фінансово-економічного аналізу та характеристики агровиробників регіону.

У таблиці 2.7 представимо фірми, що працюють на Львівщині, зокрема в Бориславському регіоні.

Таблиця 2.7

Агрофірми, що працюють в Бориславському регіоні.

Найменування суб'єкту господарської діяльності	Код ЄДРПОУ	Основний КВЕД	Інші види діяльності
1	2	3	4
ТОВ «ГЕЛІОС»	22379129	01.47 Розведення свійської птиці	46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин. 46.38 Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними та молюсками.

Продовження таблиці 2.7

			47.29 Роздрібна торгівля іншими продуктами харчування в спеціалізованих магазинах. 01.19 Вирощування інших однорічних і дворічних культур. 01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві. 46.23 Оптова торгівля живими тваринами. 46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами. 47.99 Інші види роздрібної торгівлі поза магазинами. 68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна. 77.12 Надання в оренду вантажних автомобілів. 77.31 Надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування. 77.39 Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів, н.в.і.у.
МАЛЕ ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «КРІС»	19333425	01.63 Післяурожайна діяльність	02.30 Збирання дикорослих недеревних продуктів. 10.12 Виробництво м'яса свійської птиці. 10.13 Виробництво м'ясних продуктів. 10.39 Інші види перероблення та консервування фруктів і овочів. 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин.

Продовження таблиці 2.7

			46.23 Оптова торгівля живими тваринами. 46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами. 46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами. 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля. 47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами. 68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна. 77.39 Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів, н.в.і.у.
МАЛЕ ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЕРІДАН»	31718639	01.25 Вирощування ягід, горіхів, інших плодових дерев і чагарників	01.25 Вирощування ягід, горіхів, інших плодових дерев і чагарників. 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. 01.13 Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів. 01.29 Вирощування інших багаторічних культур.

Продовження таблиці 2.7

			01.50 Змішане сільське господарство. 01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві. 10.11 Виробництво м'яса. 10.12 Виробництво м'яса свійської птиці. 10.13 Виробництво м'ясних продуктів. 46.32 Оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами. 46.38 Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними та моллюсками. 47.19 Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах.
--	--	--	---

У таблиці 2.8 відповідно проведемо SWOT-аналіз, загалом діяльності Бориславської міської ради і в тому числі з врахуванням координації діяльності агрофірм регіону.

Таблиця 2.8.

SWOT-аналіз діяльності Бориславської міської ради

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)	Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
1. Родючі ґрунти та сприятливі природно-кліматичні умови для вирощування зернових і технічних культур.	1. Низький рівень інноваційної активності малих і середніх господарств через брак фінансових ресурсів.	1. Зростання попиту на органічну продукцію на європейських ринках.	1. Волатильність цін на світових ринках, що впливає на доходи агровиробників.
2. Наявність великих агрохолдингів («Західний Буг», «Агропродсервіс»), які застосовують сучасні технології.	2. Висока собівартість виробництва через зростання цін на добрива, паливо та корми.	2. Розширення експортних можливостей завдяки інтеграції України до європейських ринків.	2. Зміна кліматичних умов (посухи, заморозки), що знижує врожайність.

Продовження таблиці 2.8

3. Розвинуте молочне скотарство та свинарство, що забезпечує стабільну пропозицію тваринницької продукції.	3. Недостатня модернізація логістичної інфраструктури (брак елеваторів, складів).	3. Державна підтримка у вигляді субсидій на розвиток тваринництва та рослинництва.	3. Конкуренція з імпортною продукцією, зокрема з країн ЄС.
4. Експортна орієнтація великих агровиробників, що сприяє валютним надходженням.	4. Нерівний доступ до державної підтримки: малі господарства обмежені бюрократичними бар'єрами.	4. Можливість залучення інвестицій для впровадження інноваційних технологій.	4. Зростання витрат на енергоносії та логістику через інфляцію.

Аналізуючи здійснений Swot-аналіз діяльності Бориславської міської ради (БМР) слід зазначити, що установа згідно фінансування, займається координацією різних напрямків діяльності бориславської громади. Проте ми знаємо, що агропромислова зона розвивається навіть у кризові часи і під час військової агресії росії, дана галузь відповідно дає показники експорту для регіону та і відповідно для національних масштабів країни.

Доповнюючи фінансово-економічний аналіз діяльності БМР, позитивним моментом та сильною стороною у діяльності установи є здійснення динамічного фінансування на різноманітні програми і в 2024 році така сума фінансування становила – 42 770 335 грн, якщо порівняти з 2021 роком, то абсолютний приріс по фінансуванню програм за цей час становив 38 553 169 грн, що у темпі росту становить коефіцієнт 10.1. Це можна віднести до сильних сторін у swot-аналізі діяльності Бориславської міської ради. І однією із основних дотаційних статей держави є підтримка Агро виробників, які діють в регіоні. Оскільки дана галузь потребує застосування сучасних інноваційних технологій (можуть застосовуватись навіть дрони для моніторингу стану посівів і динаміки змін на полях та інші сучасні технології Агро діяльності. До нових можливостей, у Swot-аналізі діяльності Бориславської міської ради, можемо віднести активне залучення міжнародних грантів у розвиток громад. Зараз багато європейських інституцій надають гранти на сонячні панелі, енергоощадні технології, які доцільно застосовувати та імплементувати в досліджуваній міській раді і в агробізнесі, та інших бізнесах, які провадять

громада, а також у соціальному аспекті (встановлення сонячних панелей на закладах освіти – школах, садках та інших соціальних установах). Доцільно впроваджувати екологічні проєкти з ощадливого використання енергії та інших ресурсів, оскільки енергетична криза в Україні з початком опалювального сезону завжди посилюється. Також однією із сильних сторін, при аналізі, є покращення надходжень від інвестиційної діяльності, в 2024 році сума від цієї статті становила – 90 982 грн, що у темпі росту, в порівнянні з 2021 роком має коефіцієнт 3.2. , що є надзвичайно позитивним моментом та вказує на ефективну діяльність Бориславської міської ради за досліджуваний період 2021-2024 р. Щодо деяких негативних моментів діяльності установи, можна зазначити, що попри поступлення держаних коштів на різні програми, їх все ж недостатньо, оскільки виклики у сучасні кризові часи є надзвичайно високими. Однак є розуміння, що державні дотації обмежені, ціни на енергоресурси зростають, тому ще раз наголосимо на пропозиції для діяльності Бориславської міської ради – це подавати заявки на різноманітні гранти та конкурси бізнес-проєктів у громадах, для залучення інвестиційних ресурсів з недержавних установ. Також доцільною видається пропозиція організувати навчальні центри для внутрішньо-переміщених осіб з відкриття власного бізнесу, яке частково на грантовій основі для обладнання покриває держава підприємцям напряду, через дотації на відкриття власного бізнесу.

ПРОЄКТНО-РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ РОЗДІЛ

3.1. Моделювання діяльності фірм, які функціонують у громаді Бориславській міській раді

Функціонування агропромислового комплексу для національної економіки та регіонального розвитку є надзвичайно важливим аспектом. Тому ми дослідимо функціонування агропромислових компаній та попит і пропозицію на сільськогосподарську продукцію, яку виробляють ці компанії в Бориславській громаді.

Представим вхідні дані для проведеного моделювання попиту та пропозицію на сільськогосподарську продукцію агрокомпаній які працюють у Бориславській громаді. Вхідні дані та процес моделювання будемо здійснювати у програмному забезпеченні Macsthad, нижче представляємо внесення вхідних параметрів і лістинг програми. Моделювання здійснимо на прикладі фірми ТОВ «ГЕЛІОС». Підприємство функціонує на території Бориславської територіальної громади.

$$MRTS := 1.5$$

$$N := 1$$

$$p := 3$$

$$Q := 3 \cdot 10^7$$

$$pp := 3.12$$

$$w := 4.5$$

$$Edp := -0.5$$

$$Eql := 0.9$$

$$\lambda := 0.003$$

$$q := 0.95$$

$$\zeta := 0.9$$

$$\xi := 0.15$$

$$Esp := 0.4$$

$$Eqk := 0.82$$

$$Edi := 0.57$$

$$b := 0.6$$

$$\epsilon I := 0.2$$

$$p_a := 0.5$$

Визначаємо параметри ринкової рівноваги. Виводимо рівняння лінії попиту та пропозиції. За умовою функція попиту і пропозиції мають лінійний вигляд, відповідно:

$$Q_d(p) := Q_p + E_{dp} \cdot \frac{(p - p_p)}{p_p}$$

$$Q_s(p) := Q_p + E_{sp} \cdot Q_p \cdot \frac{(p - p_p)}{p_p}$$

Підставляючи вхідні дані, отримаємо лінійні функції, за якими будуємо графік:

$$Q_d(p) := 40000.3 + (-1.02) \cdot 40000.3 \cdot \frac{(2.3 - 3.42)}{3.42}$$

$$Q_d(p) = 5.336 \times 10^4$$

$$Q_s(p) := 40000.3 + 0.92 \cdot 40000.3 \cdot \frac{(2.3 - 3.42)}{3.42}$$

$$Q_s(p) = 2.795 \times 10^4$$

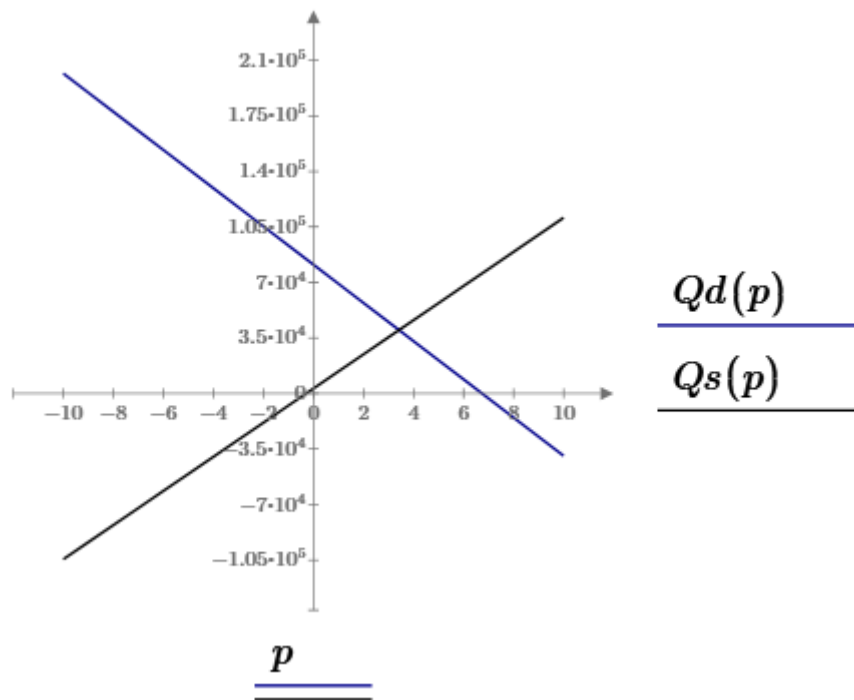


Рис.3.1. Визначення попиту та пропозиції на продукцію фірм які працюють в громадах Борислава.

Визначаємо мікроекономічні показники фірми. Ринкова доля фірми.

$$Q_f := \lambda \cdot Q_p$$

$$Q_f = 2.08 \times 10^4$$

Визначаємо середній та граничний дохід фірми:

$$AR(Q) := pp \cdot \left[1 \cdot \frac{\lambda \cdot (Q - Q_f)}{Q_f \cdot Edp} \right]$$

$$MR(Q) := pp \cdot \left[1 \cdot \frac{\lambda (2 \cdot Q - Q_f)}{Q_f \cdot Edp} \right]$$

$$MR(Q) := \left[1 \cdot \frac{0.52 (2 \cdot 3.3 \cdot 10^5 - 2.08 \cdot 10^4)}{2.08 \cdot 10^4 \cdot -0.92} \right] = [-17.37]$$

$$AR(Q) := 40000.3 \cdot pp$$

$$AR(Q) = 1.368 \cdot 10^5$$

Визначаємо функції середніх, сукупних та граничних витрат, їх постійні та змінні складові:

$$C0 := \zeta \cdot pp$$

$$C0 = 3.146$$

$$Q0 := q \cdot Qf$$

$$Q0 = 2.122 \cdot 10^4$$

Середні сукупні витрати задані за умовою:

$$ATC(Q) := \left[b \cdot \left(\frac{Q - Q0}{Q0^2} \right)^2 + 1 \right] \cdot C0$$

$$ATC(Q) := \left[1.02 \cdot \frac{(3.3 \cdot 10^5 - 2.122 \cdot 10^4)}{(2.122 \cdot 10^4)^2} + 1 \right] \cdot 3.146$$

$$ATC(Q) = [3.148]$$

$$ATCf(Q) := \left[b \cdot \left(\frac{Qf - Q0}{Q0^2} \right)^2 + 1 \right] \cdot C0$$

$$ATCf(Q) := \left[1.02 \cdot \left(\frac{2.08 \cdot 10^4 - 2.122 \cdot 10^4}{(2.122 \cdot 10^4)^2} \right)^2 + 1 \right] \cdot 3.146$$

$$ATCf(Q) = [3.146]$$

Сукупні витрати:

$$TC(Q) := ATC(Q) \cdot Q$$

$$TC(Q) = [1.039 \cdot 10^6]$$

Середні постійні витрати за умовою становить долю від мінімальних середніх сукупних витрат, яка становить:

$$\xi := 0.57$$

$$AFC_i := \xi \cdot C_0$$

$$AFC_i = 1.793$$

Отже, постійні витрати визначають за залежність $FC = AFC_0 \cdot Q$

$$FC := \xi \cdot C_0 \cdot Q_0$$

$$FC = 3.805 \cdot 10^4$$

Функція середніх постійних витрат

$$AFC(Q) := \frac{FC}{Q}$$

$$AFC(Q) = 0.115$$

Змінні витрати

$$VC(Q) := TC(Q) - FC$$

$$VC(Q) = [1.001 \cdot 10^6]$$

$$VC(Q) := \left[b \cdot \left(\frac{Qf - Q_0}{Q_0^2} \right)^2 + 1 \right] \cdot C_0 \cdot Q - FC$$

$$VC(Q) := \left[1.02 \cdot \left(\frac{2.08 \cdot 10^4 - 2.122 \cdot 10^4}{(2.122 \cdot 10^4)^2} \right)^2 + 1 \right] \cdot 3.146 \cdot 3.3 \cdot 10^5 - 3.805 \cdot 10^4$$

$$VC(Q) = [1 \cdot 10^6]$$

Середні змінні витрати:

$$AVC(Q) := b \cdot \frac{C_0 \cdot (Q - Q_0)^2}{Q_0^2} + C_0 - \frac{FC}{Q}$$

$$AVC(Q) = 682.844$$

Функція постійних витрат:

$$FC(Q) := FC$$

$$FC(Q) = 3.805 \cdot 10^4$$

Граничні витрати фірми:

$$MC(Q) := ATC(Q) + 2 \cdot b \cdot (Q - Q_0) \cdot \frac{C_0 \cdot Q}{Q_0^2}$$

$$MC(Q) = [1.456 \cdot 10^3]$$

Середній, граничний та сукупний дохід фірми:

$$AOR(Q) := pp$$

$$MR(Q) := pp$$

$$TR(Q) := pp \cdot Q$$

$$pp1 := pp \cdot \left[\frac{\varepsilon l \cdot Edi}{Esp - Edp \cdot (1 + Edi \cdot \varepsilon l)} \right]$$

$$TR1(Q) := pp1$$

$$MR1(Q) := pp1$$

$$AOR(Q) = 3.42$$

$$MR(Q) = 3.42$$

$$TR(Q) = 1.129 \cdot 10^6$$

$$pp1 = [1.004]$$

$$MR1(Q) = [1.004]$$

$$TR1(Q) = [1.004]$$

Будуємо графіки відповідних кривих:

$$MC(Q) = [1.456 \cdot 10^3]$$

$$ATC(Q) = [3.148]$$

$$AVC(Q) = 682.844$$

$$MR(Q) = 3.42$$

$$AFC(Q) = 0.115$$

$$MR1(Q) = [1.004]$$

$$p := -10, -5..10$$

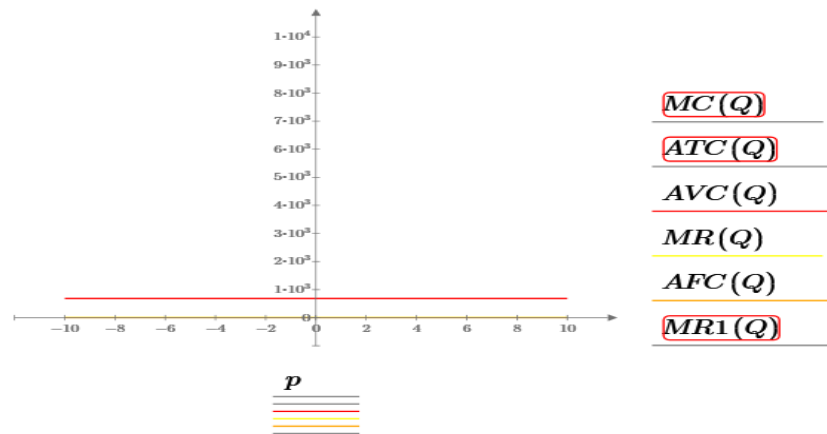


Рис.3.2. Визначення, шляхом моделювання, долю фірм агропромислового комплексу які працюють у Бориславському регіоні.

$$TC(Q) = [1.039 \cdot 10^6]$$

$$TR(Q) = 1.129 \cdot 10^6$$

$$VC(Q) = [1 \cdot 10^6]$$

$$FC(Q) = 3.805 \cdot 10^4$$

$$TR1(Q) = [1.004]$$

$$p := -10, -5..10$$

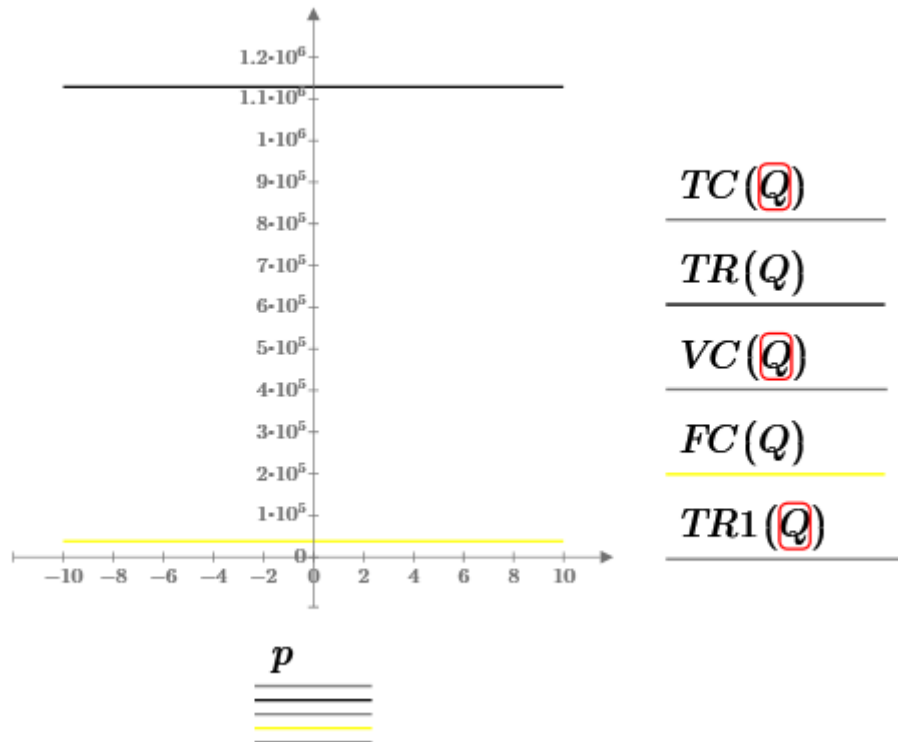


Рис.3.3 Моделювання гранично високої межі встановлення рівноважної ціни на продукцію агропромислових фірм.

Проведемо оцінку впливу введення акцизу на розміщення ліній витрат на графік:

Введення додаткових податків збільшує середні змінні та сукупні витрати на величину акцизу на:

$$pp2 := pp + pa \cdot \frac{Esp}{Esp - Edp}$$

$$pp2 = 3.854$$

$$AFCa(Q) := AFC(Q)$$

$$AFCa(Q) := AFC(Q)$$

$$ATCa(Q) := ATC(Q) + pa$$

$$FCa(Q) := FC(Q)$$

$$VCa(Q) := VC(Q) + pa \cdot Q$$

$$TCa(Q) = [1.343 \cdot 10^6]$$

Будуємо графіки кривих витрат при наявності додаткових податків:

$$MCa(Q) = [1.457 \cdot 10^3]$$

$$ATCa(Q) = [4.068]$$

$$AVCa(Q) = 683.764$$

$$MRa(Q) = 11.696$$

$$AFCa(Q) = 0.115$$

$$p := -10, -5..10$$

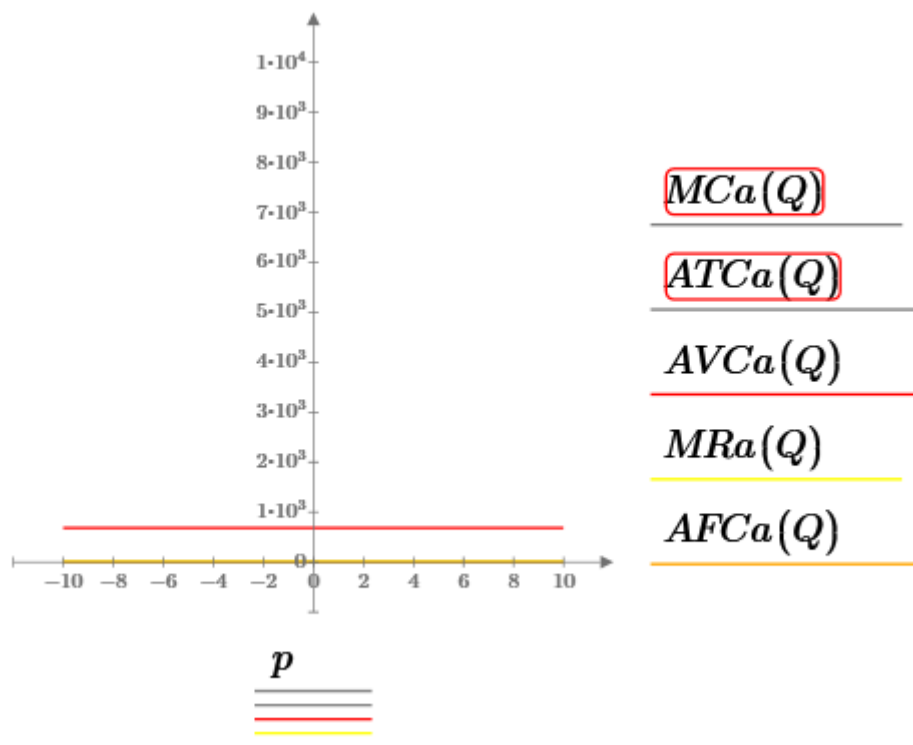


Рис.3.4. Визначення нижньої граничної межі ціноутворення агропромислових фірм.

$$TRa(40000.3) = 4.679 \cdot 10^5$$

$$TCa(40000.3) = [1.627 \cdot 10^5]$$

Визначаємо значення витрат та доходів фірми для заданого випуску (без акцизу):

$$Q := Qf$$

$$Q = 2.08 \cdot 10^4$$

$$ATC(Q) = [3.148]$$

$$AVC(Q) = 1.318$$

$$AFC(Q) = 1.829$$

$$MC(Q) = [3.025]$$

$$TC(Q) = [6.548 \cdot 10^4]$$

$$VC(Q) = [1 \cdot 10^6]$$

$$FC(Q) = 3.805 \cdot 10^4$$

$$AOR(Q) = 3.42$$

$$MR(Q) = 3.42$$

$$TR(Q) = 7.114 \cdot 10^4$$

$$AR(Q) = 1.368 \cdot 10^5$$

$MR > MC$, це свідчить про те, що виробництво вигідно збільшувати.

Визначаємо еластичність пропозиції фірми від ціни в точці мінімуму середніх сукупних витрат і порівнюємо її з еластичністю ринкової пропозиції:

$$Espf := \frac{1}{2 \cdot b}$$

$$Espf = 0.49$$

Еластичність пропозиції фірми далека від ринкової

Визначаємо прибуток (збиток) фірми при обсязі випуску:

$$Q = 2.08 \cdot 10^4$$

$$PR(Q) := TR(Q) - TC(Q)$$

$$PR(Q) = [5.653 \cdot 10^3]$$

Оскільки граничні витрати менші за граничний дохід ($MC(Q) < MR(Q)$), фірма не перебуває в рівноважному стані. Це означає, що вона може збільшити свій прибуток, збільшивши обсяг виробництва.

Визначаємо параметри залучення трудових ресурсів.

Граничний продукт фактора праці

$$MP := E_{ql} \cdot \frac{Q_f}{L}$$

Гранична дохідність фактора праці

$$MPR := MR(Q) \cdot E_{ql} \cdot \frac{Qf}{L}$$

Визначаємо обсяг залучених трудових ресурсів (праці).

Кількість залученого ресурсу праці визначаємо із рівності граничної дохідності фактора праці та її ціни w (початкової ставки), тобто $MPR = w$

$$L := E_{ql} \cdot Qf \cdot \frac{PP}{w}$$

$$L = 9.978 \cdot 10^3$$

Отже

$$MP := E_{ql} \cdot \frac{Qf}{L}$$

$$MPR := MR(Q) \cdot E_{ql} \cdot \frac{Qf}{L}$$

$$MP = 1.292$$

$$MPR = 4.42$$

При місячному фонді часу 168 годин, це відповідає LL робітників. Тобто на фірмі для випуску даної продукції необхідно залучити $LL = L/213$ робітників (у тому числі за суміщенням чи понаднормовою роботою):

$$LL := \frac{L}{213}$$

$$LL = 46.847$$

Визначаємо обсяг залученого капіталу

$$K := MRTS \cdot L \cdot \frac{Eqk}{Eqk} = 2.788 \cdot 10^4$$

$$K = 2.788 \cdot 10^4$$

Визначаємо параметри функції Кобба-Дугласа:

$$Q\phi := aL^{Eqk} \cdot K^{Eqk}$$

Звідси, при

$$Qf := \lambda \cdot Qp$$

$$Qf = 2.08 \cdot 10^4$$

$$a := \frac{Qf}{L^{Eqk} \cdot K^{Eqk}}$$

$$a = 2.602 \cdot 10^{-4}$$

Для короткострокового періоду відповідно

$$al := a \cdot K^{Eqk}$$

$$al = 68.968$$

$$Q\hat{o} := al \cdot L^{Eq}$$

$$Q\hat{o} = 2.08 \cdot 10^4$$

Визначаємо параметри ринкової рівноваги при зміні ринкової ситуації.

Зміна 1. Збільшення доходу споживачів на 20%. При точковій еластичності попиту E_d за доходом відносна відсоткова зміна попиту D буде

$$\epsilon D := E_d i \cdot \epsilon l$$

$$\epsilon D = 0.82$$

Визначаємо рівняння лінії попиту та пропозиції

Рівняння лінії попиту

$$Q_{d1}(p) := \left[Q_p + E_{dp} \cdot Q_p \cdot \left(\frac{p - p_p}{p_p} \right) \right] \cdot (1 + E_d i \cdot \epsilon l)$$

$$Q_{d1}(p) := \left[40000.3 + (-1.02) \cdot 40000.3 \cdot \left(\frac{2.3 - 3.42}{3.42} \right) \right] \cdot (1 + 0.82 \cdot 1)$$

$$Q_{d1}(p) = \begin{bmatrix} [1 \times 1] \\ [1 \times 1] \\ [1 \times 1] \\ [1 \times 1] \\ [1 \times 1] \end{bmatrix}$$

Рівняння лінії пропозиції (без змін)

$$Q_s(p) := Q_p + E_{sp} \cdot Q_p \cdot \left(\frac{p - p_p}{p_p} \right)$$

$$Q_s(p) := 40000.3 + 0.92 \cdot 40000.3 \cdot \left(\frac{2.3 - 3.42}{3.42} \right)$$

$$Q_s(p) = \begin{bmatrix} 2.795 \cdot 10^4 \\ 2.795 \cdot 10^4 \\ 2.795 \cdot 10^4 \\ 2.795 \cdot 10^4 \\ 2.795 \cdot 10^4 \end{bmatrix}$$

Будуємо графік

$$p := -10, -5..10$$

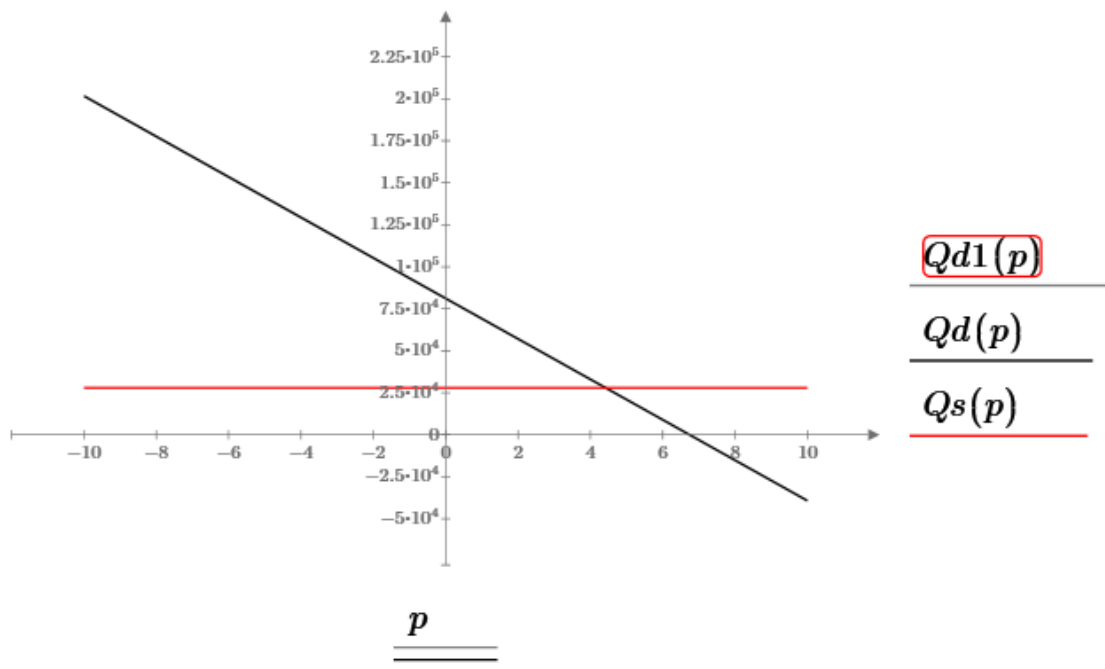


Рис.3.5 Визначення оптимальної ціни через співвідношення попиту та пропозиції на регіональному ринку агропродукції Бориславської громади.

Будуємо графік нової ринкової рівноваги.

Визначаємо нові рівноважні ринково ціну та обсяг реалізації.

Рівноважна ціна

$$pp1 := pp \cdot \left[1 + \frac{\varepsilon l \cdot Edi}{Esp - Edp \cdot (1 + Edi \cdot \varepsilon l)} \right]$$

$$pp1 = [4.424]$$

Рівноважний ринковий обсяг реалізації визначають за функцією пропозиції

$$Qp1 := Qp + Esp \cdot Qp \cdot \left(\frac{pp1 - pp}{pp} \right)$$

$$Qp1 = [5.08 \cdot 10^4]$$

Визначаємо нові мікроекономічні показники фірми.

Сукупний дохід фірми при $Q=Q_f=40000.3$ одн.

$$TR1(Q) := pp1 \cdot Q$$

$$TR1(Q) = [9.201 \cdot 10^4]$$

$$AR1(Q) := pp1 \cdot 40000$$

$$AR1(Q) = [1.769 \cdot 10^5]$$

Постійні, змінні, сукупні та середні постійні, змінні і сукупні витрати фірми при $Q=60000$ одн. залишаються незмінними

$$FC1(Q) := FC(Q)$$

$$VC1(Q) := VC(Q)$$

$$TC1(Q) := TC(Q)$$

$$AFC1(Q) := AFC(Q)$$

$$AVC1(Q) := AVC(Q)$$

$$ATC1(Q) := ATC(Q)$$

$$FC1(Q) = 3.805 \cdot 10^4$$

$$VC1(Q) = [1 \cdot 10^6]$$

$$TC1(Q) = [6.548 \cdot 10^4]$$

$$AFC1(Q) = 1.829$$

$$AVC1(Q) = 1.318$$

$$ATC1(Q) = [3.148]$$

Граничний дохід фірми при $Q=60000$ одн.

$$MC1(Q) := MC(Q)$$

$$MC1(Q) = [3.025]$$

Прибуток (збиток) фірми при $Q=Q_f=60000$ одн.

$$PR_1(Q) := TR_1(Q) - TC_1(Q)$$

$$PR_1(Q) = [2.653 \cdot 10^4]$$

Залучення капіталу в короткостроковому періоді не змінюється, а залучення робочої сили також не змінюється, тому що не змінюється обсяг виробництва

$$K = 2.788 \cdot 10^4$$

$$\hat{p}_o \cdot \hat{p}_o$$

$$L_1 := L$$

$$L_1 = 9.978 \cdot 10^3$$

$$\hat{p}_a \cdot \hat{a}_i \hat{a}$$

$$LL = 46.847$$

$$\hat{p}_a$$

Отже, ріст ціни i , відповідно, нарощування обсягів призводить до збільшення як доходу так і витрат виробництва і призводить до чіткого зменшення прибутку. Проте, як і в попередньому випадку, фірма не знаходиться в рівноважному стані і не досягає максимізації прибутків.

Рівняння лінії попиту (без змін)

$$Qd(p) := Qp + Edp \cdot Qp \cdot \left(\frac{p - pp}{pp} \right)$$

$$Qd(p) := 5.349 \cdot 10^4$$

$$Qd2(p) := Qd(p)$$

$$Qd2(p) := 5.349 \cdot 10^4$$

Графік пропозиції містить по осі Qp на величину акцизу

$$Qs(p) := Qp + Esp \cdot Qp \cdot \left(\frac{p - pa - pp}{pp} \right)$$

$$Qs(p) := 40000.3 + 0.92 \cdot 40000.3 \cdot \left(\frac{2.3 - 3.42}{3.42} \right)$$

$$Qs(p) := 2.795 \cdot 10^4$$

Визначаємо нові рівноважні ринкові ціни та обсяг реалізації

$$pp2 := pp + pa \cdot \frac{Esp}{Esp - Edp}$$

$$pp2 = 3.854$$

$$Qp2 := Qp + Edp \cdot Qp \cdot \left(\frac{pp2 - pp}{pp} \right)$$

$$Qp2 = 3.477 \cdot 10^4$$

$$p := -10, -5 \dots 10$$

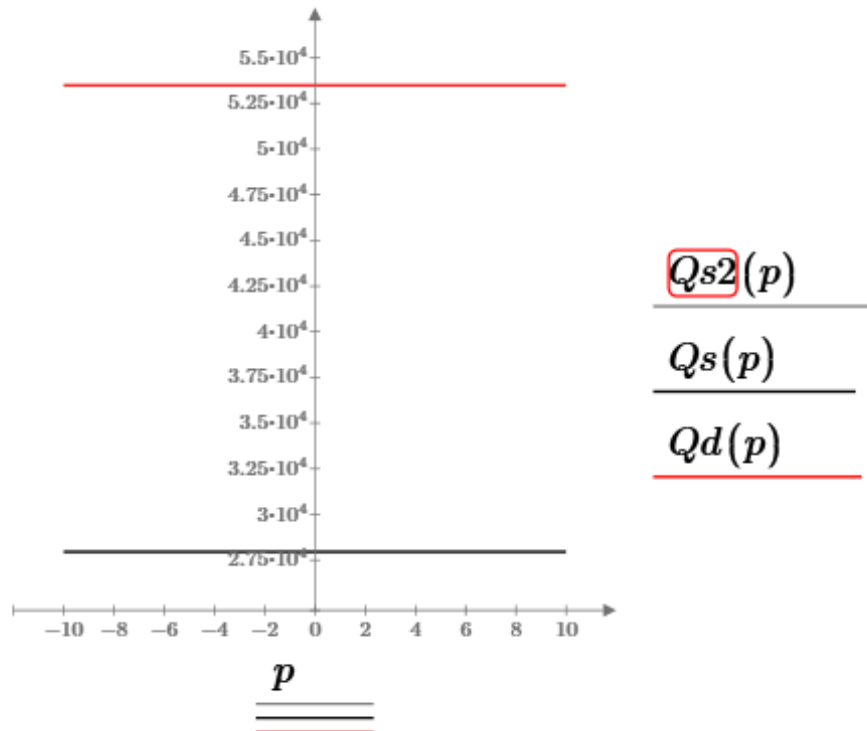


Рис. 3.6. Графік ринкової рівноваги на попит товару та виробників, які функціонують на території Бориславської громади.

Будуємо графік нової ринкової рівноваги.

Сукупний дохід фірми при $Q=Q_f=60000$ одн.

$$TR_2(Q) := p_2 \cdot Q$$

$$TR_2(Q) = 8.016 \cdot 10^4$$

$$TR_f2 := p_2 \cdot Q_f$$

$$TR_f2 = 8.016 \cdot 10^4$$

$$AR_2(Q) := p_2 \cdot 60000$$

$$AR_2(Q) = 2.312 \cdot 10^5$$

$$MR(Q) := p_2$$

$$MR(Q) = 3.854$$

Змін в залучення ресурсів не відбудеться, оскільки не змінився обсяг виробництва

$$K = 2.788 \cdot 10^4$$

$$\hat{a}_0 \cdot \hat{a}_1$$

$$L = 9.978 \cdot 10^3$$

$$\hat{e}_p \cdot \hat{a}_1$$

$$LL = 46.847$$

$$\hat{e}_p$$

Отже, накладання додаткових податкових зборів на товар призводить до збільшення цін, падіння виробництва та погіршення становища виробника, оскільки фірма стає збитковою. Проте фірма не знаходиться в рівноважному стані і не мінімізує свій збиток.

Визначаємо рівноважний обсяг випуску продукції, при якому максимізується прибуток.

Умова максимізації прибутку $MC = MR = p^*$

Початковий стан (до ринкових змін):

Для випадку, коли АТС представлено квадратною залежністю, рівноважний обсяг виробництва продукції при ринковій ціні $p^*=p_r$ отримуємо як розв'язок квадратного рівняння

$$Q_{pf} := \left(\frac{Q_0}{3} \right) \cdot \left[2 + \sqrt{4 - 3 \cdot \left(1 - \frac{pp - C_0}{C_0 \cdot b} \right)} \right]$$

$$Q_{pf} := \left(\frac{2.122 \cdot 10^4}{3} \right) \cdot \left[2 + \sqrt{4 - 3 \cdot \left(1 - \frac{3.42 - 3.146}{3.146 \cdot 1.02} \right)} \right]$$

$$Q_{pf} = [1 \times 1]$$

Розглянемо зміни, що відбуваються у виробництві при приведенні його до рівноважного обсягу випуску продукції

При

$$Q := Q_{pf}$$

$$Q = [1 \times 1]$$

Складові витрати визначаються

$$AFC(Q) := 0.1153$$

$$MC(Q) := [1.45619324556680 \cdot 10^3]$$

$$TC(Q) := [1.03890615817953 \cdot 10^6]$$

$$VC(Q) = [1.0001 \cdot 10^6]$$

$$FC(Q) = 3.8050 \cdot 10^4$$

$$AOR(Q) = 3.4200$$

$$MR(Q) = 3.8541$$

$$TR(Q) = [1 \times 1]$$

$$AR(Q) = 1.3680 \cdot 10^5$$

Дохід фірми при цьому

$$TR(Q) = [1 \times 1]$$

Прибуток фірми при $Q=Q_{pf}$

$$PRp(Q) := TR(Q) - TC(Q)$$

$$PRp(Q) = [1 \times 1]$$

Обсяг залучених ресурсів (капітал в короткостроковому періоді незмінний)

$$Kp := K$$

$$Kp = 2.7882 \cdot 10^4$$

$$Lp := \left(\frac{Q}{al} \right)^{Eq1}$$

$$Lp = [1 \times 1]$$

$$c := \frac{Lp}{L}$$

$$c = [1 \times 1]$$

$$LLp := \frac{Lp}{168}$$

$$LLp = [1 \times 1]$$

$$Kp = 2.7882 \cdot 10^4$$

При збільшенні обсягу випуску до рівноважного, прибуток спадає, а обсяг залучених трудових ресурсів збільшується в $[1 \times 1]$ рази.

Визначимо параметри виробництва після приведення його до рівноважного стану при збільшенні доходів населення.

Рівноважний обсяг виробництва продукції при ринковій ціні $p^* = prl$

$$Q_{pf1} := \left(\frac{6.716 \cdot 10^3}{3} \right) \cdot 2 + \left[\sqrt{4 - 3 \cdot \left(1 - \frac{3.13 - 1.972}{1.972 \cdot 0.73} \right)} \right]$$

$$Q_{pf1} = [1 \times 1]$$

Розглянемо зміни, що відбуваються у виробництві при приведенні його до рівноважного обсягу випуску продукції

При

$$Q := Q_{pf1}$$

$$Q = [1 \times 1]$$

Складові витрати

$$AFC1(Q) := AFC(Q)$$

$$AVC1(Q) := AVC(Q)$$

$$ATC1(Q) := ATC(Q)$$

$$FC1(Q) = 3.8050 \cdot 10^4$$

$$VC1(Q) = [1.0001 \cdot 10^6]$$

$$TC1(Q) = [1.0389 \cdot 10^6]$$

Дохід фірми при цьому

$$TR1(Q) := [9.2010 \cdot 10^4]$$

Прибуток фірми при цьому

$$Q := Q_{pf1}$$

$$Q = [1 \times 1]$$

$$PR_{p1}(Q) := TR_1(Q) - TC_1(Q)$$

$$PR_{p1}(Q) = [-9.4690 \cdot 10^5]$$

Обсяг залучених ресурсів

$$K_{p1} := K$$

$$K_{p1} = 2.7882 \cdot 10^4$$

$$cl := \frac{L_{p1}}{L}$$

$$cl = [1 \times 1]$$

$$LL_{p1} := \frac{L_{p1}}{168}$$

$$LL_{p1} = [1 \times 1]$$

При збільшенні доходу покупців і збільшенні обсягу випуску до рівноважного, прибутки виробника майже спадають від $-[1 \times 1]$ до $[1 \times 1]$ при збільшенні залучення праці в $[1 \times 1]$ рази, що свідчить про неефективну діяльність підприємств.

Визначимо параметри рівноважного виробництва після введення акцизу в розмірі ρa .

Рівноважний обсяг виробництва продукції при ринковій ціні $p^* = p_{p1}$.

$$Q_{pf2} := \left(\frac{Q_0}{3} \right) \cdot \left[2 + \sqrt{4 - 3 \cdot \left(1 - \frac{(pp^2 - pa - C_0)}{C_0 \cdot b} \right)} \right]$$

$$Q_{pf2} = [1 \times 1]$$

Розглянемо зміни, що відбуваються у виробництві при приведенні його до рівноважного обсягу випуску продукції.

При

$$Q := Q_{pf2}$$

$$Q = [1 \times 1]$$

Складові витрати:

$$AFC_2(Q) := 1.8293$$

$$AVC_2(Q) := 1.3183$$

$$ATC_2(Q) = [3.1482]$$

$$FC_2(Q) = 3.8050 \cdot 10^4$$

$$VC_2(Q) = [1.0001 \cdot 10^6]$$

$$TC_2(Q) := TC(Q)$$

$$MC_2(Q) = 9.4215$$

$$FC_2(Q) = 3.8050 \cdot 10^4$$

Дохід фірми при цьому

$$TR2(Q) = [1 \times 1]$$

Прибуток фірми при цьому

$$TC2(Q) := TC(Q)$$

$$PR2(Q) = [1 \times 1]$$

Обсяг залучених ресурсів

$$Kp2 := K$$

$$Kp2 = 2.7882 \cdot 10^4$$

$$Lp2 := \left(\frac{Q}{al} \right)^{Eq1}$$

$$Lp2 = [1 \times 1]$$

$$c2 := \frac{Lp1}{L}$$

$$c2 = [1 \times 1]$$

$$LLp2 := \frac{Lp1}{168}$$

$$LLp2 = [1 \times 1]$$

Введення нових податкових зборів призвело до збільшення збитків від [[1 X 1]] до [[1 X 1]] грн. фірми, необхідно зменшити обсяг виробництва, скоротивши при цьому кількість ресурсу праці (з коефіцієнтом [[1 X 1]]).

3.2. Пропозиції по впровадженню ефективного використання програмного забезпечення Бориславської міської ради

Досліджувана установа, зокрема фінансовий відділ установи, використовує ліцензоване програмне забезпечення, опис та функціональні особливості якого представимо нижче.

Опрацювання, відповідальними фахівцями із закупівель, заявок на закупівлю товарів, робіт та послуг, в Бориславській міській раді, здійснюється безпосередньо з використанням (Enterprise Resource Planning) – спеціалізованого інтегрованого програмного забезпечення, що охоплює ключові фінансові процеси установи в загальну автоматизовану платформу. Система ERP застосовує сукупну базу даних для управління ресурсами: фінансами, закупівлями, запасами, персоналом тощо, попереджуючи комплікацію інформації та даючи змогу ефективно використовувати різноманітні ресурси установи. Окремі елементи роботи в програмі представимо на рисунках.

Умова відбору заявок на закупівлю

Параметри

Дата з: 01.08.2025 по: 31.08.2025

Документ: Дорінок

☐ Відібрати тільки документи на мой стадії

Підсвід інцидент

Інцидент

Означка закупівлі

Виконавець: ОВ, ТД: Зюла Марта Богданівна

СРВ код

Стаття бюджету

Рк бюджету

Статус ЗЗТРТ

Invest проект

Стадії

Ресурс (група ресурсів)

Напрямок

Вид ЗЗТРТ

Консолідація: Всі заявки

Об'єкти

Унік. №

Профіль

За замовчуванням

☐ Зберегти налаштування останнього візду

Налаштування шаблону розміщення

Шаблон розміщення: *** Стандартне розташування закладок ***

Вид відображення: *** Стандартний набір показників ***

ВСТАНОВИТИ

Рис.3.3. Інтерфейс програми за функцією – вікно умови роботи заявки на закупівлю.

Як видно з представленого рисунку 3.3., в цьому модулі опрацьовуються заявки на проведення закупівель.

На наступному рисунку представимо інтерфейс програми у множині всіх заявок на закупівлю:

Унік. номер документа	Стадія	Тип процесу	Кільк. на стадії	номер	Заявка дата	створена	Відповідальний ОВ, ТД	Виконавець ОВ	Різдок докум	Примітка
1983219	2.2) Агрегація потреби Куратором	Заявка закупівлі	1	01111/7954	15.08.2025	15.08.2025 15:15			1	Шноментекс вантажних Т3 (тракторів ТЦ (Надріч)
1983350	1.2) Агрегація потреби Куратором	Заявка закупівлі	1	01006/0541	15.08.2025	15.08.2025 11:06			1	Полотно машинне 600x50x2,5
1988825	6.1) Відмова	Заявка закупівлі	1	04009/2071	15.08.2025	14.08.2025 10:46			1	Шноментекс вантажних Т3 (тракторів ТЦ (Надріч)
1981775	1.2) Агрегація потреби Куратором	Заявка закупівлі	1	04001/1862	14.08.2025	14.08.2025 15:40			1	Шноментекс
17475405	1.2) Агрегація потреби Куратором	Заявка закупівлі	3	06008/1092	14.08.2025	03.04.2025 10:11	1		31	Автомобільні шини на 2025р.
1977826	1.1) Формування потреби Інцидентом	Заявка закупівлі	1	06008/2566	13.08.2025	13.08.2025 08:06	2		1	комплектуючі для шноментекс (Вісень)
1977501	6.1) Відмова	Заявка закупівлі	1	01111/7954	12.08.2025	12.08.2025 15:41	2		1	Шини В підвісці (Збірання) при розподілі заявки ІНЦ1111/4302 від 15.04.2025р.) (Збірання)
1976701	6.1) Відмова	Заявка закупівлі	1	01111/7948	12.08.2025	12.08.2025 15:21	3		1	Шини В підвісці (Збірання) при розподілі заявки ІНЦ1111/4302 від 15.04.2025р.) (Збірання)
1975419	1.1) Формування потреби Інцидентом	Заявка закупівлі	3	07803/0332	12.08.2025	11.08.2025 16:52			1	Акумулятори погіршення Рак. ІР95 Івашин А.Ю.
1974956	1.1) Формування потреби Інцидентом	Заявка закупівлі	3	07803/0331	12.08.2025	11.08.2025 14:53			2	Акумулятор LADER, Зарядний пристрій, Рак. ІР96 Івашин А.Ю.
17671281	1.2) Агрегація потреби Куратором	Заявка закупівлі	3	06008/1301	08.08.2025	14.04.2025 14:59	7		19	Автомобільні шини на 2025р.

Рис. 3.4. Інтерфейс системи ERP у множині заявок на закупівлю.

Як видно з представленого рисунку, в системі ERP відображаються сформовані заявки на закупівлі. Саме на цьому етапі ми можемо відредагувати подані заявки на закупівлю.

На наступному рисунку представимо вікно програми, де вкладається деталізована інформація щодо опрацьованої заявки на закупівлю.

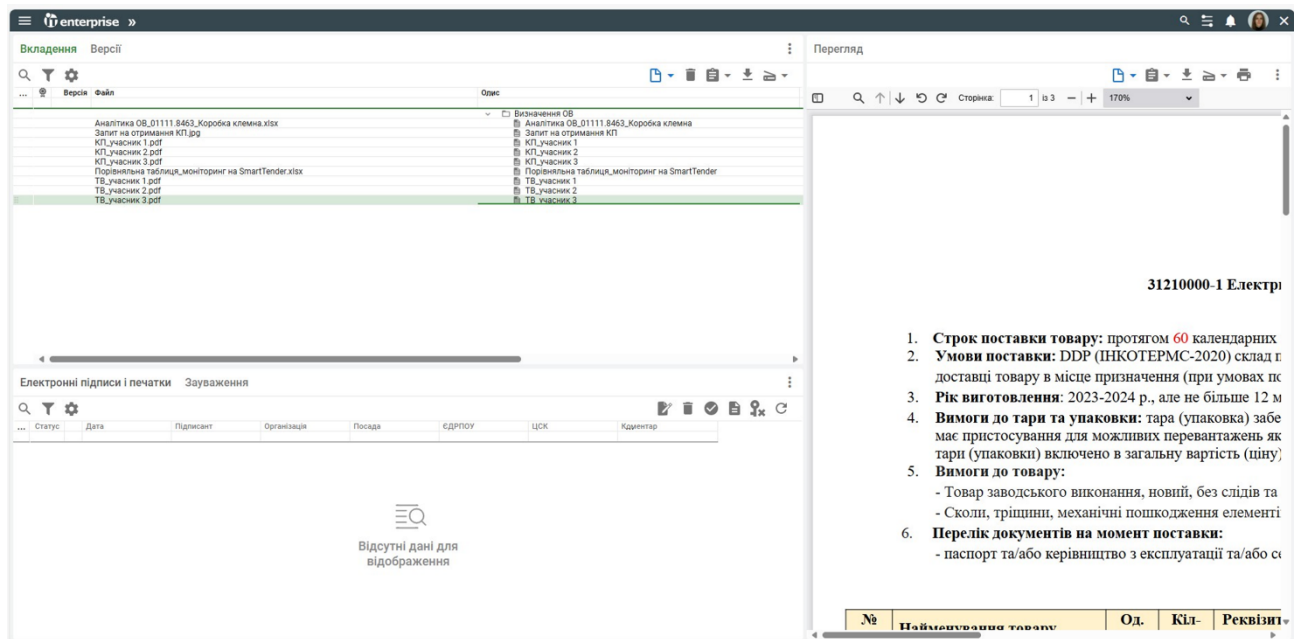


Рис. 3.5. Інтерфейс системи ERP щодо деталізації здійснених закупівель.

Як видно з представленого рисунку 3.5., у робочому модулі системи ERP справа деталізуємо здійснену заявку на закупівлю.

Відповідальний фахівець з публічних закупівель, безпосередньо на платформі системи ERP, отримує в роботу заявки на закупівлю від ініціаторів закупівлі, якими можуть виступати працівники будь-якого відділу Бориславської міської ради. Фахівець із закупівель опрацьовує заявку, шляхом моніторингу ринку на закупівлю та формування очікуваної вартості закупівлі. Очікувана вартість (ОВ) закупівлі розраховується з метою наступного вибору потенційного постачальника товарів, робіт та послуг і є сумою об'єктивних витрат, пов'язаних з товаром, що постачається, послугою, що надається, роботою, що виконується. Очікувана вартість відображає ринкову вартість схожих товарів, робіт та послуг і є результатом аналізу ринку відповідальним

фахівцем із закупівель з аспекту наявності виробників, офіційних представників і дилерів та їх готовності до участі у відкритих торгах.

На рисунку 3.6. представимо інтерфейс програми ERP щодо аналітичних даних закупівель товарів.

НОМЕР ЗАЯВКИ (ЗАЯВКИ): 01111/3709																	
Аналітична таблиця по формуванню ОБ																	
Тип ринку:		Конкурентний															
Виробник:																	
Офіційні представники/дилери:																	
Додаткова інформація:																	

Рис.3.6. Аналітика щодо здійснених заявок за наявності комерційних пропозицій.

Аналітична таблиця ОБ формується за наявності комерційних пропозицій, наданих виробниками, офіційними представниками та дилерами. У комерційній пропозиції потенційний постачальник зазначає пропоновану вартість товару, а також терміни та умови постачання товару. Комерційні пропозиції фахівець із закупівель отримує шляхом:

- оголошення процедури «Моніторинг ринку на закупівлю» на комерційному електронному майданчику Smarttender.biz;
- направлення запитів потенційним постачальникам електронною поштою.

Комерційні пропозиції та аналітична таблиця очікуваної вартості завантажуються у вигляді вкладень до заявки на закупівлю в системі ERP.

Для оптимізації процесу закупівель товарів, робіт та послуг на етапі формування очікуваної вартості, вважаємо доцільним застосування цифрових інструментів, що дозволять синхронізувати роботу системи ERP (в частині

модуля «Заявки на закупівлю») з комерційним електронним майданчиком Smarttender.biz. Таким чином, окрема інформація стосовно заявки на закупівлю, що міститься в системі ERP, може бути синхронізована із платформою Smarttender.biz, що значно спростить процедуру створення заявки «Моніторинг ринку на закупівлю» на Smarttender.biz, методом автоматичного заповнення необхідної інформації про окрему закупівлю та автоматичного завантаження необхідних вкладень: запиту комерційної пропозиції, рекомендованої форми комерційної пропозиції, технічних вимог. На даний час, створення заявки «Моніторинг ринку на закупівлю» на комерційному електронному майданчику Smarttender.biz відбувається шляхом ручного заповнення фахівцем з публічних закупівель всіх необхідних полів та ручного завантаження потрібних файлів.

На рисунку 3.7. представимо візуалізацію вікна програмного середовища площадки для закупівель Smarttender.biz.

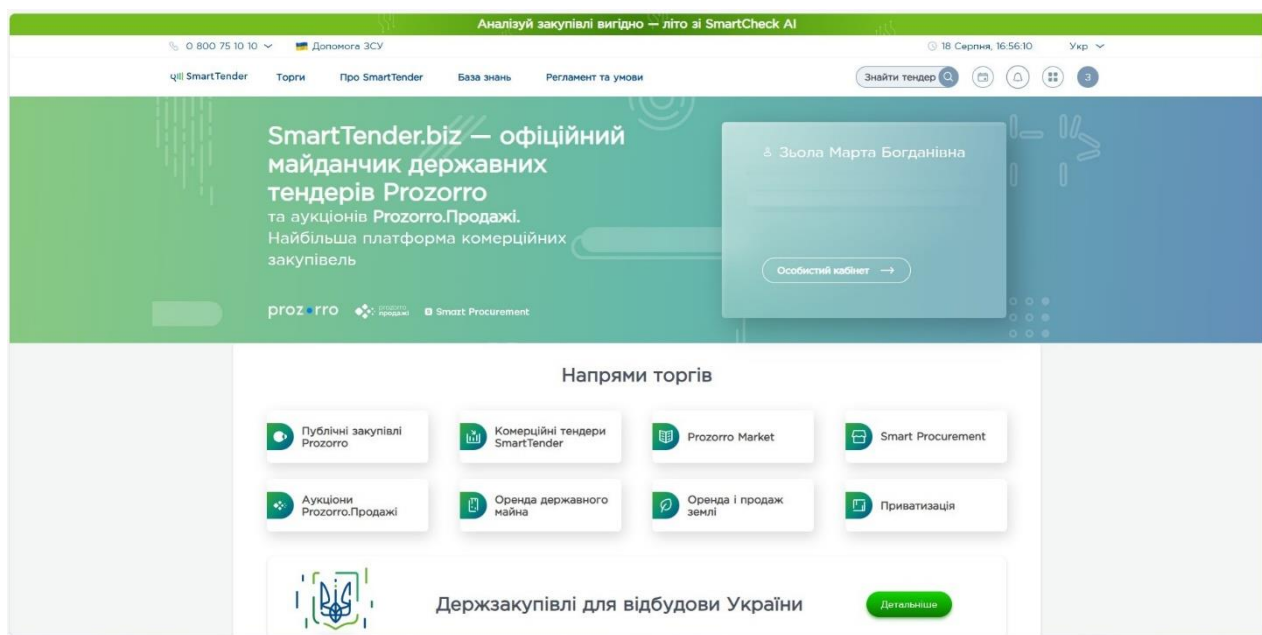


Рис. 3.6. Робоче вікно Smarttender.biz.

На рисунку 3.6., бачимо робоче вікно для заповнення тендерних заявок для участі у тендері.

На наступному рисунку представимо деталізацію заповнення інформації про товар чи послугу для участі у тендері на офіційній платформі.

ТЕНДЕРИ > СТВОРЕННЯ ТЕНДЕРА

Надайте інформацію про тендер

Інформація про тендер

* Назва

Прилади для вимірювання витрати, рівня та тиску рідин і газів (ареометри в асортименті)

* Вид тендера

Моніторинг ринку на закупівлю

* Категорія

38420000-5 Прилади для вимірювання витрати, рівня та тиску рідин і газів

Ви можете обрати категорії для розсилки

+ ДОДАТИ

Моніторинг ринку на закупівлю

Моніторинг ринку на закупівлю (без редукування). Тендер буде доступний всім користувачам сайту.

Завершення прийому пропозицій

* Дата завершення

22.08.2025

* Час завершення

15:00

ЗАПЛАНУВАТИ ПУБЛІКАЦІЮ

Додатковий опис тендера

Додайте додатковий опис до тендеру

Рис.3.7. Деталізація інформації щодо участі у тендерах на платформі Smarttender.biz.

На наступному рисунку 3.8. представимо вікно програми щодо закупівлі, по якій вже відбувся тендер.

ТЕНДЕРИ > ПРИЛАДИ ДЛЯ ВИМІРЮВА...

Прилади для вимірювання витрати, рівня та тиску рідин і газів (ареометри в асортименті)

38420000-5 Прилади для вимірювання витрати, рівня та тиску рідин і газів

ЛОТИ ⁴ **ПРОПОЗИЦІЇ** ³ КРИТЕРІЇ ⁴ ДОКУМЕНТИ ⁶ УЧАСНИКИ ⁵⁶⁶⁵

ПОШУК ⁰ ІСТОРІЯ ВСІХ ПРОПОЗИЦІЙ

Групувати: Переможці

Переможці (сума 7 500 грн.)

☐	ПОСТАЧАЛЬНИК	ЛОТ	ОБРАНА КІЛЬКІСТЬ	ЦІНА	ЗАГ-НА ВАРТІСТЬ	
☐	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ТАМІРИС" Рейтинг: 0	Ареометр АН 650-680	4 шт.	195,00 грн.	780,00 грн.	2
☐	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ТАМІРИС" Рейтинг: 0	Ареометр АН 680-710	4 шт.	195,00 грн.	780 грн.	2
☐	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ТАМІРИС" Рейтинг: 0	Ареометр АНТ-2 830-910	18 шт.	330,00 грн.	5 940,00 грн.	2

Рис. 3.8. Вікно програми із пропозиціями учасників моніторингу.

Як видно з представленого рисунку 3.8., якщо вся інформація про господарський об'єкт, суб'єкт чи товар заповнена коректно, то тендер відбувається.

Направлення запитів комерційної пропозиції потенційним постачальникам електронною поштою також проводиться за безпосередньої участі фахівця з публічних закупівель. При цьому, система ERP є достатньо функціональною платформою, що, за умов розширення діапазону можливостей цього програмного забезпечення дозволить налаштувати її роботу таким чином, щоб при переході заявки на закупівлю від ініціатора до фахівця із закупівель, відбувалося автоматичне розсилання запитів комерційної пропозиції потенційним постачальникам відповідної номенклатури товарів, робіт чи послуг, електронні адреси яких вже містяться в інформаційній базі системи ERP.

Поточну заявку на закупівлю ініціатор закупівлі формує вручну у період, визначений Планом-графіком проведення закупівель на поточний рік в системі ERP через модуль «Заявки на закупівлю». Під час формування заявки в системі ERP ініціатор заявки на закупівлю обов'язково додає узагальнені технічні вимоги, які містять технічні, якісні, кількісні та інші характеристики предмету закупівлі.

Фахівець із закупівель опрацьовує заявку, формує очікувана вартість (ОВ) закупівлі, яка розраховується з метою подальшого вибору потенційного постачальника товарів, робіт та послуг та є результатом аналізу ринку відповідальним фахівцем із закупівель.

Для удосконалення системи опрацювання запитів із структурних підрозділів у Бориславській міській раді, ми пропонуємо створити чат-бот, у який, згідно сформованих таблиць, структурні підрозділи міської ради завантажуватимуть заявки на закупівлю товарів, робіт та послуг. Оцінювання пропозиції по ефективності здійснимо за допомогою інструментарію економіко-математичного моделювання, а саме: чистої теперішньої вартості інвестиційної проектів та індексу прибутковості.

$$NPV \sum_{t=1}^T \frac{Cnt}{(1+r)^t} - \sum_{t=1}^T \frac{Cbt}{(1+r)^t} \quad (3.1.)$$

Орієнтована вартість створення чат-боту для підприємства – 12 000 грн.

Розрахуємо витратний NPV== 12 000 грн.

Заробітна плата фахівця, який вносить заявки в програмне забезпечення, в місяць – 23 000 грн. Припустимо, що чат-бот буде функціонувати мінімум п'ять років.

Розрахуємо прибутковий

$$NPV = \sum_1^t \frac{((23000) * 12) * 5}{1} = 1\,380\,000 \text{ грн}$$

І тоді загальний

$$NPV = 1\,380\,000 - 12\,000 = 1\,368\,000 \text{ грн.}$$

$$PV = NPV1 + NPV2 + NPV3 + NPV4 - NPV0 \quad (3.4)$$

Згідно класичної формули 3.5. розрахуємо коефіцієнт індексу прибутковості пропонованого інвестиційного проєкту:

$$P_i = \frac{NPV1 + NPV2 + NPV3 + NPV4}{NPV0} \quad (3.5)$$

$$PI = \sum_1^t \frac{NPV_p}{NPV_z} = \frac{1\,380\,000}{120\,000} = 114 \quad (3.6)$$

Отже пропозиція по створенні чат-боту, для можливості оптимізації процесів закупівель товарів, робіт та послуг у Бориславській міській раді є надзвичайно прибутковою, прибуток за п'ять років складе суму – 1 380 000 грн, а індекс прибутковості становить коефіцієнт 114, що свідчить про надзвичайну прибутковість пропонованого проєкту.

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Відповідальність за організацію і здійснення навчання і перевірки знань працівників з питань охорони праці, відповідно до вимог Типового положення покладається на керівника підприємства, у структурних підрозділах (цеху, ділянці, лабораторії, майстерні і т.п.) – на керівників цих підрозділів, а контроль – на службу охорони праці.

Всі приміщення обладнані димовими сповіщувачами, що можуть сигналізувати про зміну повітря в приміщенні.

Також освітлення у офісах відповідає вимогам санітарних норм, відповідно інструкції з охорони праці для офісних працівників.

Всі приміщення обладнані протипожежними засобами.

Пожежна безпека (категорія приміщень за вибухо-пожежною небезпекою, первинні засоби пожежогасіння, шляхи евакуації, пожежна сигналізація).

Пожежна безпека – стан об'єкта, при якому з регламентованою ймовірністю виключається можливість виникнення та розвитку пожежі і впливу на людей її небезпечних факторів, а також забезпечується захист матеріальних цінностей.

Категорія пожежної небезпеки приміщення (будівлі, споруди) – це класифікаційна характеристика пожежної небезпеки об'єкта, що визначається кількістю і пожежонебезпечними властивостями речовин і матеріалів, які знаходяться (обертаються) в них з урахуванням особливостей технологічних процесів, розміщених в них виробництв.

Відповідно до ОНТП 24-86, приміщення за вибухопожежною та пожежною небезпекою поділяють на п'ять категорій (А, Б, В, Г, Д). Якісним критерієм вибухопожежної небезпеки приміщень (будівель) є наявність в них речовин з певними показниками вибухопожежної небезпеки. Кількісним критерієм визначення категорії є надмірний тиск, який може розвинути при вибуховому загорянні максимально можливого скупчення (навантаження) вибухонебезпечних речовин у приміщенні. Приміщення забезпечене всім

необхідним щодо охорони праці та її безпеки, а саме: пожежними кранами, вогнегасниками, пожежними щитами (в цехах), вентиляціями, план-схемами евакуації людей та майна.

Первинні засоби пожежогасіння – засіб для ліквідації загорянь, пожеж, які застосовуються до приведення в дію стаціонарних систем і установок пожежогасіння або прибуття пожежних підрозділів.

До первинних засобів пожежогасіння належать: вогнегасники, пожежні крани-комплекти, ручні насоси, лопати, ломи, сокири, гаки, пили, багри, ящики з піском, бочки з водою, азбестові полотнища, повстяні мати та ін.

Первинні засоби пожежогасіння розміщують на пожежних щитах, які встановлюють на території об'єкта з розрахунку один щит на 5000 м². Вони пофарбовані у червоний колір, а пожежний інструмент у чорний.

Евакуація з підприємства проводиться способом, який передбачає організоване виведення основної частини людей із секторів надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру через усі можливі виходи пішим ходом по заздалегідь розроблених маршрутах.

Територія підприємства має зовнішнє освітлення, яке забезпечує швидке знаходження пожежних драбин, протипожежного обладнання, евакуаційних виходів будинків та споруд.

На території» розміщені плани евакуації, встановлені таблички із зазначенням порядку виклику пожежної охорони, знаки місць розміщення первинних засобів пожежогасіння.

Евакуаційні шляхи не повинні включати ділянки, що ведуть:

- а) через ліфтові холи і тамбури перед ліфтами у будинках зі сходовими клітками типів Н1-Н4;
- б) через приміщення, виходи із яких повинні бути закриті, відповідно до умов експлуатації;
- в) транзитом через сходові клітки, коли площадка сходової клітки є частиною коридору.

Система пожежної сигналізації складається з пожежних сповіщувачів (пристроїв для формування сигналу про пожежу), які включені у сигнальну лінію (шлейф), приймально-контрольного приладу, ліній зв'язку.

Пожежні сповіщувачі перетворюють прояви пожежі (тепло, світло полум'я, дим) в електричний сигнал, який по лініях зв'язку надходить до контрольно-приймального приладу. Контрольно-приймальний прилад здійснює приймання інформації від пожежних сповіщувачів, виробляє сигнал про виникнення пожежі чи несправності, передає цей сигнал та видає команди на інші пристрої (наприклад, включає автоматичні установки пожежогасіння чи димовидалення).

4.1. Управління ЦЗ та реагування на НС на підприємстві відповідного профілю (за напрямками підготовки)

Цивільний захист на підприємстві, в установі, організації (далі – об'єкті) організовується з метою своєчасної підготовки об'єкта до захисту від наслідків НС та оперативного проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Згідно зі ст. 8 закону України «Про цивільну оборону України» «Керівництво підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування забезпечує своїх працівників засобами індивідуального та колективного захисту, організовує здійснення евакозаходів, створює сили для ліквідації наслідків НС та забезпечує їх готовність до практичних дій, виконує інші заходи з цивільної оборони і несе пов'язані з цим матеріальні та фінансові витрати в порядку та обсягах, передбачених законодавством».

На об'єктах підвищеної небезпеки (радіаційно-, хімічно-, вибухонебезпечних) створюються локальні системи виявлення загрози виникнення НС і оповіщення працівників цих об'єктів та місцевого населення, що проживає в зоні можливого ураження (згідно з законом України «Про цивільну оборону України» власники таких об'єктів відповідають за захист населення, що проживає в зонах можливого ураження, від наслідків аварій на

цих об'єктах). Відповідно до затвердженої Державної цільової соціальної програми розвитку цивільного захисту на 2009-2013 роки, вищеназвані локальні системи мають бути створені до 2013 року на всіх об'єктах підвищеної небезпеки.

Відповідальність за цивільний захист об'єкта несе керівник цього об'єкта, він є начальником ЦЗ об'єкта і підпорядковується своєму старшому начальнику (міністерства чи відомства), а в оперативному відношенні начальнику цивільного захисту міста чи району.

Начальник цивільного захисту об'єкта несе відповідальність за:

- створення, організацію, підготовку і дієздатність системи цивільного захисту на підпорядкованому об'єкті;
- забезпечення захисту персоналу (а на об'єктах підвищеної небезпеки – захисту населення, що проживає в зонах можливого ураження від наслідків аварій на цих об'єктах) під час загрози або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру;
- організацію і здійснення заходів щодо попередження НС, а у разі їх виникнення – мінімізації збитків від них;
- створення і організацію
- роботи системи оповіщення на об'єкті;
- створення і організацію роботи комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, а також евакуаційної комісії об'єкта;
- постійну готовність органів управління і невоєнізованих формувань об'єкта до функціонування в мирний і воєнний час;
- фінансове та матеріально-технічне забезпечення заходів у сфері цивільного захисту;
- підготовку і навчання персоналу до дій у НС.

Наказом начальника ЦЗ об'єкта призначаються заступники (як варіант – з евакуації, інженерно-технічної частини, матеріально-технічного постачання, оперативних питань).

Органом управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту об'єкта є штаб цивільної оборони та надзвичайних ситуацій (штаб ЦО та НС) (далі – штаб ЦО).

Штаб ЦО очолює начальник штабу, який є першим заступником начальника ЦЗ об'єкта. До складу штабу входять заступники начальника штабу і необхідні спеціалісти. Штаб комплектується як штатними працівниками ЦЗ об'єкта так і посадовими особами підприємства, не звільненими від виконання своїх основних обов'язків.

Начальник штабу ЦО відповідає за безпосередню організацію та функціонування сил і засобів цивільного захисту під час загрози або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру. Він має право віддавати розпорядження з питань цивільної оборони, захисту від НС техногенного, природного та воєнного характеру від імені начальника цивільного захисту об'єкту.

Начальник штабу ЦО несе відповідальність за:

- організацію своєчасного оповіщення і збору персоналу об'єкта;
- організацію роботи і узгодженість дій створених на об'єкті органів управління і структурних підрозділів цивільного захисту;
- розробку планової документації з питань цивільного захисту, її своєчасне уточнення і коригування;
- стан готовності особового складу невоєнізованих формувань цивільного захисту до дій за призначенням;
- своєчасне доведення до виконавців рішень начальника цивільного захисту та організацію контролю за їх виконанням;
- організацію збору і аналізу інформації щодо вірогідного виникнення надзвичайних ситуацій, відпрацювання пропозицій щодо захисту персоналу.

ВИСНОВКИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи здійснили дослідження європейського досвіду для функціонування громад, який пропоновано імплементувати на національному рівні. Європейський Союз прагне сприяти регіональному розвитку та підтримувати регіональні та місцеві органи влади, неурядові організації, підприємства, фахівців та громадян, які прагнуть отримати фінансову підтримку для своїх проєктів з різних фондів ЄС. Підтримки європейських інституцій фінансування українських громад під час зовнішніх загроз є надзвичайно актуальним завданням.

У другому розділі роботи здійснено детальний аналіз функціонування Бориславської міської ради. Здійснивши фінансово-економічний аналіз, можемо виснувати, що по статті «Витрати на виконання бюджетних програм» маємо в абсолютному відхиленні позитивну динаміку на суму 38 553 169 грн, що складає темп росту коефіцієнт 10.1. За чинником «Інші витрати за необхідними операціями», маємо достатньо позитивну динаміку на суму 108 828 грн, що є досить суттєвим показником у темпі росту – 110.5. Це свідчить, що за досліджуваний період суттєво зросли інші витрати за необхідними операціями Бориславської міської ради. Загалом в абсолютному відхиленні динаміка по чиннику «Усього витрат від операційної діяльності» складає суму 4 391 581 грн, що є достатньо вагомою величиною, яку підтверджує темп росту, що має коефіцієнт 177.3.

Аналізуючи фінансово-економічні дані другого розділу роботи, можемо стверджувати, що рух коштів від операційної діяльності має негативну динаміку і за вказаний період в показнику абсолютне відхилення становить суму -4 243 073. Проте позитивну динаміку має чинник – надходження цільового фінансування і за вказаний період в показнику абсолютного відхилення становить суму -90 982 грн, що у темпі росту становить відповідно коефіцієнт 3.2, що може свідчити про достатнє цільове фінансування діяльності Бориславської міської ради і, відповідно, громади.

У проєктно-рекомендаційному розділі роботи ми, інструментарієм економіко-математичного моделювання, здійснили моделювання попиту і пропозиції на ринку агрофірм Бориславської громади, та виявили, що після збільшення податків і цін на енергоносії, собівартість продукції агровиробників значно зросли, що зменшили прибутки агрофірм, оскільки низька купівельна спроможність на внутрішньому ринку не дозволяє суттєво підняти ціни на продукцію агрофірм.

Також ми запропонували розробити чат-бот стосовно внесення заявок на закупівлю товарів, робіт та послуг задля удосконалення системи опрацювання заявок на закупівлю для структурних підрозділів Бориславської міської ради, та часткової автоматизації процесів створення тендерів на офіційних державних платформах типу «Prozorro». Ефективність від пропонованого проєкту становить за п'ять років – 1 368 000 грн, що вказує на надзвичайну прибутковість пропонованої пропозиції.

У четвертому розділі описано стан пожежної безпеки та безпеки у надзвичайних ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артим-Дрогомирецька З., Гарматій Н.М., Крицька Л., Гарматій С.В. Статистичний аналіз діяльності страхових компаній України інструментарієм кластерного аналізу. *Галицький економічний вісник*, №1. 2022р. Т.74. С. 7-15.
2. Бакушевич, І. В., Мартиняк, І. О. Вплив ші-технологій на сталий розвиток фірм. *Інклюзивна економіка*, (2 (04)). 2024. С. 5-9.
3. Берестецька О., Бакушевич І., Беззубка В. Наукові дослідження у сфері інформаційної економіки в умовах війни. *Економічний простір*, (191), 2024. С. 396-400.
4. Верба В.А., Загородніх О.А. Проектний аналіз. К.: КНЕУ, 2000. 324 с.
5. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Кількісне оцінювання ризику у фінансово-інвестиційній сфері. *Фінанси України*. 2003. № 11. С.16-24.
6. Вітлінський В.В., Макаренко В.О. Модель вибору інвестиційного проекту. *Фінанси України*. 2002. №4. С. 63-72.
7. Вовк В.М., Паславська І.М. Інвестування: навч.посібник. Дрогобич: Коло. 2011. 46 с.
8. Гарматій Н.М., Гарматій С.В. Моделювання впливу прямих інвестицій в Україну на макроекономічні показники національної економіки. *Цифрова економіка як фактор інновацій та сталого розвитку суспільства* : зб. матеріалів доп. учасн. І Міжнародної науково-практичної конференції учених та студентів. Тернопіль: ТНТУ, 2020. С. 69-70.
9. Гарматій Н.М. Застосуванням нейромережних інформаційних систем при реалізації інвестиційних проектів. *Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах* : зб. матеріалів доп. учасн. Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль: ТНТУ, 2016. 193-

195.

10. Гарматій Н.М. Інноваційна складова в управлінні інвестиційними ресурсами в умовах суспільної нестабільності. *Форум молодих економістів кібернетиків – Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід* : зб. матеріалів доп. учасн. IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018. С. 82-83.

11. Гарматій Н.М. Класичні та сучасні моделі економіки: навч.посібник./ Мартиняк І.О., Ціх Г.В./ Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2023. 300 с.

12. Гарматій Н.М., Лола Ю. Дослідження фінансових та інвестиційних потоків європейських та світових фундацій для стабілізації розвитку економіки України. *Цифрова економіка як фактор інновацій та сталого розвитку суспільства* : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнародної науково-практичної конференції учених та студентів. ТНТУ, 2022. С. 10-12.

13. Гарматій Н.М. Моделювання реалізації інвестиційних проєктів підприємствами з застосуванням нейромережних інформаційних систем. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2012. Вип.27. С. 81-86. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/20668>.

14. Гарматій Н.М. Удосконалення управління процесами реалізації інвестиційних проєктів підприємства (на прикладі підприємств системи телекомунікацій): автореферат дисертації на здоб.наук.ступеня канд.ек.наук: 08.00.04/ТНТУ ім.І.Пулюя. Т. 2012. 20 с.

15. Гац Л. Є. Інформаційний аспект в управлінні пріоритетності розвитку бізнесу. Тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції учених та студентів „Цифрова економіка як фактор інновацій та сталого розвитку суспільства “. 2022. С. 26-27.

16. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua/>.

17. Дідоренко Т. Бухгалтерський баланс як складова інформаційного забезпечення процесу прийняття економічних рішень. *Прикладна економіка – від теорії до практики* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль :

Вектор, 2016. С. 108-109.

18. Дідоренко Т. Функціональний зміст обліково-аналітичної інформації у стратегічному розвитку підприємств ресторанного господарства. *Прикладна економіка – від теорії до практики* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2017. С. 147-149.

19. Звіт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/report>.

20. Здрок В.В., Паславська І.М, Моделювання економічної динаміки: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Видавничий центр ЛНУ ім.І.Франка, 2007. 244 с.

21. Звіт про діяльність банків ЄС. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/757603/EPRS_BRI\(2024\)757603_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/757603/EPRS_BRI(2024)757603_EN.pdf).

22. Сайт Бориславської міської ради. URL: <https://boryslavrada.gov.ua/>

23. Buiak L., Harmatii N., Fedyshyn I. Research On Investment Process Dynamics Taking Into Consideration Stochasticity Of World And National Economies'crisis Phenomena. *Scientific Bulletin of National Mining University*. 2021. № 5. P.140-146.

24. Conceição P., Ferreira Pedroc P. The Young Person's Guide to the Theil Index: Suggesting Intuitive Interpretations and Exploring Analytical Applications. *UTIP Working Paper*. Number 14 February 29, 2000. URL: http://utip.gov.utexas.edu/papers/utip_14.pdf.

25. Danyliuk V., Riepina I., Shafalyuk O., Kovylyna M., Nitsenko V. Functional and investment strategies of technical development of enterprises. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2020. № 3. P. 115-121.

26. D. Dmytriv, O. Duda, P. Dudkin, A. Kryskov, O Perenchuk Industry 4.0 technologies for smart households. CITI'2024: 2nd International Workshop on Computer Information Technologies in Industry 4.0, June 12–14, 2024, Ternopil, Ukraine.

27. Gandolfo G. Models Of International Economics. URL: <https://www.colss.net/sample-chapters/c02/E6-154-16.pdf>.

28. Humeniuk H. B., Khomenchuk V. O., Harmatiy N. M., Chen I. B. Complex Assessment and Forecasting of Chemical Pollution of Small Rivers by Economic and Mathematical Modelling Methods. *Journ. Geol. Geograph. Geology*. 30(3). 2021. PP.460-469. URL: geology-dnu.dp.ua doi: 10.15421/112142.
29. Hrubinko V.V., Humeniuk H. B., Humeniuk V.V., Andrusushyn T.V., Khomenchuk V.O., Harmatiy N.M., Chen I.B. Assessment of the hydro-ecological situation of the Verkhno-Ivachivsk Reservoir in Ternopil using the fuzzy logic apparatus. *Journ. Geol. Geograph. Geology*. 32(2). 2023. PP. 254–265. URL: [C:/Users/PC/Downloads/1013-Article%20Text-1493-1-10-20230627%20\(1\).pdf](http://C:/Users/PC/Downloads/1013-Article%20Text-1493-1-10-20230627%20(1).pdf).
30. International Monetary Fund. Press Release №20/98. Washington, USA; 23 March 2020. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/03/23/pr2098-imf-managing-director-statement-following-a-g20-ministerial-call-on-the-coronavirus-emergency>.
31. Jaworek, M., Karaszewski, W., Kuczmarska, M. Pandemic risk: doesn't it really matter? Foreign direct investment after COVID-19. *Economics and Law*. 2020. 19(2): 275–290.
32. Prateep Upadhyay, S.K. Upadhyay, K.K. Shukla. A Mathematical Model of Consumers' Buying Behaviour Based On Multiresolution Analysis. *Procedia Computer Science*. Volume 122. 2017. P. 564-571. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2017.11.407>.
33. Rohatynskyi R., Fedyshyn I., Harmatii N., Dmytriv D. Modeling the development of machine-building industry on the basis of the fuzzy sets theory. *Науковий вісник Національного гірничого університету*. Вип.2, м. Дніпро, 2020. С. 74-81 URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39433>.
34. Roman Rogatynskyi, Natalia Garmatiy, Iryna Khymych. Increase of the efficiency of companies functioning by means of cluster structures creation. *Modern Management: Logistics and Education. Monograph*. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2018 URL:

https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=zPaGqGAAAAAJ&citation_for_view=zPaGqGAAAAAJ:1sJd4Hv_s6UCT.

35. The digital transformation of the European banking sector: the supervisor's perspective URL:
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/speeches/date/2022/html/ssm.sp220113~8101be7500.en.html>.